

7/20 a

NAISTÖÖLINE

JA

NAISKOLHOOSNIK

№ 8-9 (75-6)
AUGUST
SEPTEMBER
1 9 3 5

S I S U K O R D:

	Lhk.
1. Faschismi ja sõja vastu	1
2. <i>Marcel Cachin</i> — Tervitus NSV Liidu naistöolistele ja naiskolhoosnikkudele	4
3. <i>Sl. Kirsonovi kõne</i> . — Naisterahvas proletariaadi ühise väerinna ridades	4
4. <i>A. S.</i> — Võitlusele kaotaminekuta koristamise eest	6
5. <i>E. K.</i> — Uue õppeaasta algul	7
6. Õppetöö organiseerimisest ja sisemisest korraldusest algkoolis, mittetäielikus keskkoolis ja täielikus keskkoolis	9
7. <i>Henri Barbusse</i>	10
8. <i>T. Vassiljeva</i> . — Nõukogude tütarlapsed	11
9. Itaalia-Abessiinia tüli ähvardab üldist rahu	14
10. <i>M. Gorki</i> . — Naisterahvast (lõpp)	15

Hukirjandus:

11. <i>M. Gorki</i> . — Inimese sündimine	18
12. <i>Netty</i> — Mälestusi üleestimaalisest esimesest ametiühingute kongressist	23

Sõnumed:

13. <i>H. Nabel</i> . — Karjakasvatuse edu otsustavad inimesed	26
14. <i>Netty</i> . — Varustame Leningradi oblastit oma kasvatatud õunte ja marjadega	27

Karjakasvatus

15. Mis on brutselloos ja kuidas seda haigust ära hoida	29
16. MOED.	31

Kaanel — Kominterni peasekretäri sm. *Dimitrovi* pilt.

—2067

KÕIGI MAADE PROLETAARLASED, ÜHINEGE!

N° 8-9

(75-76)

NAISTÖÖLINE

JA

NAISKOLHOOSNIK

AUGUST
SEPTEMBER

1935

Faschismi ja sõja vastu

Kominterni VII kongress, mis ära peeti Moskvas juulis-augustis, on käesoleval võitluseajajärgul suuremaks sündmuseks. Üleilmse kommunistliku partei — Kommunistliku Internatsionaali — kongress on ajaloolikuks tähiseks proletariaadi ja kogu töötava rahva võitluses oma eesmärgi — kapitalistliku korra kukutamise ning proletariaadi diktatuuri maksmapanemise eest.

See kongress peeti ära proletarise ühisväerinna tähe all võitluseks faschismi ja imperialistliku sõja hädaohu vastu. Kongress rajas põhialused kogu töörahva jõudude nii laialdaseks mobiliseerimiseks võitlusele kapitali vastu, missuguseid pole olnud enne töörahva liikumise ajaloos. Kommunistlikku Internatsionaali kongress, lähtudes rahvusvahelise seisukorra muutunud olukorrast, määras vastavalt sellele ära oma taktika ning tegi suure töö ära Kominterni ja ta sektsioonide — vennaskomparteide juhtivuse kindlustamiseks. Lõpuks, kongress demonstreeris lahutamata ühtsust sotsialismi maa — Nõukogude Liidu proletariaadi ja kapitalistlike maade proletariaadi vahel, kes veel kapitalismi ikke all ägab.

Seoses muutunud olukorraga VII kongress töötas välja Kommunistliku Internatsionaali uue taktika sihtjoone.

Missugused on need tegurid, mis määravad ära selle uue taktika sihtjoone vajaduse kommunistlikus liikumises? Need tegurid on: ühelt poolt sotsialismi võit Nõukogude maal, mis kiirendab kogu maailma töörahvahulkade revolutsioneerimist ja teiselt poolt — kapitalistliku süsteemi üldine kriis, faschismi pealetung ja sõjahädaohu ääretu kasv. Need tegurid määravad ära klassijõudude seisukohad rahvusvahelises ulatuses. Vastavalt niisugusele olukorrale Kominterni VII kongress määras ära üleilmse töölisteriikimise ülesanded, juhatas kätte selle lüli võitluses, mis kogu klassi-

võitluse edu ära määrab. See lüli on nimelt *töölisklassi ühisväerinna taktika võitluses faschismi ja sõjahädaohu vastu*. Proletariaadi ühisväerind — see on kõikide kommunistlike parteide peaüksus. See kongressi otsus juhatab proletariaadile kätte õige tee võidule.

„Hütlasuure faschistliku hädaohu ees kogu töölisklassile ja kõikidele tema võituledele, kogu töörahvale ja tema algelisematele õigustele, rahvaste rahule ja õigustele, Kommunistliku Internatsionaali VII kongress teatab, et töölisklassi võitluse ühisväerinna teostamine on käesoleval ajaloolikul astmel rahvusvahelise töölisteriikimise peamiseks, lähemaks ülesandeks.“ (Resolutsioonist sm. Dimitrovi aruande kohta).

Faschism, see suurkapitali kõige metsikum diktatuur, ähvardab töölisklassi, kogu töörahvast, kogu inimsugu. Kominterni kutse faschismivastase võitluse väerinna kindlustamisele, kogu töölisklassi ühise väerinna koondamisele tungib kogu maailma töörahva hulka, kui ainukene õige proletariaadi võitluse taktika. See ühisväerinna taktika on eelduseks laiaulatuslise faschismivastase rahvaväerinna loomisele.

Faschism — see on uue imperialistliku sõja õhutaja, sõja süütaja ja organisaator kogu töörahva sotsialistliku kodumaa — NSV Liidu vastu. Ja seepärast peab olema ja on faschismivastane võitlus ühtlasi ka võitlus sõja vastu. „Kommunistlike parteide üks pealoosungitest on: võitlus rahu eest.“

Sotsiaaldemokraatia äraandlikud juhid jutlustavad klassirahust ja klasside koostööst, tumestavad proletariaadi klassiteadvust ja püüavad teda kõigest jõust eemale hoida klassivõitlusest kurnajate vastu. Ühisväerinna taktika üheks tähtsamaks ülesandeks on — paljastada seda sotsiaaldemokraatia äraandlikku poliitikat, pidada ägedat võitlust sotsiaaldemokraatia reaktioonilise osa vastu. Kominterni VII kongress märkis oma otsustes kindlalt ära, et:

Kominterni VII üleilmse kongressi presiidiumi liikmed: sm. sm. Stalin, Pjatuiski, Dimitrov, Ferdi ja Marty.

„Kommunistid peavad rajama kõige tihedama koostöö nende sotsiaaldemokraatlike tööliste, funktsionääridega ja organisatsioonidega, kes reformistliku poliitika vastu võitlevad ja kommunistliku parteiga ühiseväerinna eest seisavad.“

Kominterni tüürimees, seltsimees Dimitrov, oma aruandes kongressil näitas väga kujukalt, kuidas tuleb teostada igapäevases töös ja võitluses seda uut taktikat. Purustavalt arvustas ta neid vigu vennaskomparteides, kus ei osatud hulkadele läheneda, kaitsta nende konkreetseid, igapäevaseid huvisid, võidelda nende eest, kus ei õpetatud hulki ega õpitud nende võitlusekogemustel. Sektantsus — see on komparteide töö verivaenlane. Kompartei pole mitte sekta, vaid töölisteklasi lahinguvõimas eelvägi, kes hulgad enda järele viib. Samuti otsustavalt mõistis kongress hukka igasugused sabassõrkimised ja parempoolsed kalduvused.

Seltsimees Dimitrov rääkis:

„Ilma visa, kestiva, kannatliku, vahest tänamatu paistva organisatsioonilise tööta hulgad kommunistlikule kaldale ei uju. Et osata hulki organiseerida, selleks on meil vaja õppida leninlik-stalinlikku kunsti — teha meie otsused mitte ainult kommunistide, vaid ka kõige laiemate töörahvahulkade omaks. On vaja õppida hulkadega rääkima mitte raamatuliste valemite keeles, vaid hulkade asja eest

võitlejate keeles, kellel iga sõna, iga mõte miljonite mõtteid ja meeleolusid väljendab.“

Komintern on teinud otsustavaid edusamme sotsiaaldemokraatlike, parteitute tööliste ja kõikide fashismivastaste olluste oma poole võitmiseks nii linnas kui ka maal. Kominterni sektiioonid on kasvanud ja tugevnenud. Kapitalistlikudel maalidel, vaatamata tagakiusamistele ja verisele terrorile, on komparteide liikmete arv kasvanud Kominterni VI kongressi ja VII kongressi vahel 445300 kuni 758500 inimeseni. Kominterni kuuluvate komparteide hulk kasvas sama aja vältel 65-lt kuni 76-ni.

Kominterni VII kongressil esines aruandega sm. Manuilski sotsialismi võidust NSV Liidus. Sel võidul on üleilmne ja ajaloolik tähtsus, ta avas uue ajajärgu inimsoo ajaloos. Ja sel võidul NSV Liidus on määratusuur revolutsioneeriv mõju kõikide maade töörahva peale. Seda kriipsutas kongress eriti alla. Iga tõeliku revolutsionääri, tööliste, töötava talupoja ja ausa haritlase kohus kõikidel maalidel on — kõige jõu ja abinõudega aidata kaasa NSV Liidu kindlustamisele, võidelda NSV Liidu vaenlaste vastu.

Lähenevad suured klassivõitluse tormid. Kapitalistlik kurnajate kord ei hävine isenesest. Ta ei anna vabatahtlikult teed edasisammuvale proletariaadile. Teda on vaja võitluses hauda matta. Siit määratu-suured ülesanded kõikide komparteide ees. Nad peavad kindlalt asuma mitmemiljonilise revolutsioonilise armee etteotsa võitluses fashismi vastu. VII kongress oli komparteide kõikide jõudude ja kogu aktiivsuse mobiliseerimise kongressiks töölisklassi enamuse võitmise ja ta ettevalmistuse jaoks lahingutele proletaarse revolutsiooni eest. Iga proletaarlane, iga töörahvapere liige tunneb sügavat ühtsust Kominterni uue taktika ja enda püüete vahel vabaneda fashismi vägivalla alt.

Hiiгла tähtis on Kominterni VII kongressi otsuseid tundma õppida ja töötavatele hulkadele selgitada. Kominterni kongressi otsused olgu miljonite päralt nii kapitalismi maadel kui ka meil, sotsialismi maal. Kommunistliku Internatsionaali VII kongressi otsuste selgitamine — see on kommunismi suure armee kõikide võitlejate enamlik karastamine ja teoreetiline kasvatamine.

VII kongressi otsused — hulkadesse!

Kominterni VII üleilmse kongressi saadikud Springhall ja Hernoite (Inglismaalt).

Kominterni täidesaatekomitee sekretariaadi liikmed (vasakult paremale): sm. sm. Erkoli, Manuilski, Gottwald, Dimitrov (peasekretär), Kuusinen, Pieck, Marty.

Kominterni VII kongressi saadiku, Prantsusmaa Kommunistliku Partei keskkomitee liikme Marcel Cachin'i tervitus NSV Liidu naistöölistele ja naiskolhoosnikkudele

Tuline tervitus teile, NSV Liidu naistöölistele ja naiskolhoosnikkudele — järjekindlatele võitlejatele sotsialismi eest, oma suure isamaa õnne eest, kogu inimsoo õnne eest.

Alates 1920 aastast peale on mul suur au ja õnn olnud osa võtta kõigist Kommunistliku Internatsionaali kongressidest.

Käesolev VII kongress on üks kõige huvitamatest kõigist eelmistest kongressidest sellepärast, et see kongress tuli kokku ajajärgul, mil teil siin NSV Liidus on mää-

ratusuured võidud sotsialismi ehituses ja kõige suuremal poliitilisel tõusuajal kõigi maade kommunistlikkudes parteides.

Kongressil arutati suure aktiivsusega Kommunistliku Internatsionaali ülesandeid fashismi hävitamise alal ja kogu maailma proletariaadi lõpuliku võidu küsimust.

Nende ülesannete täitmisel kogu maailma töötavate naishulkade osavõtt omandab auväärilise koha.

Marcel Cachin.

Naisterahvas proletariaadi ühise väerinna ridades

Sl. Kirsanovi kõne Kommunistliku Internatsionaali VII üleilmsel kongressil

Ilmasõja kogemused näitasid, kui laialt võib kasutada naisterahva tööjõudu sõjatevetetes sel ajal, kui määratusuured meestööliste kaadrid on tõmmatud sõjategevusesse.

Seepärast juba praegu meie näeme, et ikka suurem arv tööharusid ja kutseid, mis uue sõja ettevalmistuse teenistuses on, muutuvad „naisterahva omaks“, ja naisterahva töö saab neis üleoleva tähtsuse.

Ja see on täiesti arusaadav. Naisterahvaste palk on meesterahvaste palgast 30—50 protsenti madalam.

Ligikaudu 65 miljonit — niisugune on kogu kapitalistliku ilma naisproletariaadi armee.

Kodanlus valmistab töötavate naisterahvaste hulkasid süstemaatiliselt ette, et tuheval määral kindlustada enesele sõja ajaks valmistusaparaadi vahetpidamata tööd.

Faschistlik kord Saksamaal viskab naisi uulitsale, kuid sõja-ettevõtetesse võtab vastu peamiselt noori naistöölisi. Keemiatööstuses on naisterahvaste arv suurenenud 50 prots., elektritööstuses — 50 prots., metallitööstuses — 35 protsendi võrra.

Inglismaal on naisterahvaste hulk keemiatööstuses suurenenud viimaste aastate jooksul 35 protsendi võrra.

Poolas on keemiatööstuses töötavate naisterahvaste hulk suurenenud 50 prot-

sendi võrra, Jaapanis — 40 protsendi võrra, Tsheho-Slovakkias — 60 protsendi võrra. Igal pool kapitalistlikkudel maadel sõjatehased kindlustavad endid naisterahva tööjõuga.

Lugemata hulga poliitiliste, usulikkude, majanduslikkude ja kultuuriliste naisorganisatsioonide abil valmistavad valitsevad klassid naisterahvaid ideoloogiliselt ja organisatsiooniliselt sõjale. Peaaegu kõik riigid (Prantsusmaa, Itaalia, Poola, Tsheho-Slovakkia, Jugoslaavia, Am. Ühendriigid) võtsid vastu ehk valmistasid ette seaduseelnõu naisterahvaste mobilisatsiooni kohta sõja ajal.

Patriootses Jaapani noorte naisterahvaste föderatsioonis on 1600 tuhat liiget. Jaapani patriootses naiseltsis, kes enesele eesmärgiks seab „naisterahvaid kasvatada“ rahvuslikus vaimus, teha neid „kindlaks toeks sõja ajal“, on 1500 tuhat liiget.

Jaapani valitsevad klassid mitte üksnes ei tee naisterahvaste seas schovinistlikku kihutusetööd, vaid ka tõmbavad neid praktilisesse sõjatöösse, kusjuures sõjastamist laiendatakse ka laste peale. Tokios 1933 a. võtsid sõja-manöövritest osa Matsudo, Tshiba j. t. naiskoolid. Seaduse põhjal kohusliku sõjaväeõppuse kohta sunnitakse ka naistöölisi ettevõtetes sõjaväeõppust läbi minema.

Saksamaa faschistlik Hitleri valitsus kor-

raldab samuti naisterahvaste sõjalikku ettevalmistust. Saksamaa faschistlikus noorte tütarlaste ühingus ja naisterahvaste ühingus on kokku 8 miljonit naisterahvast. Kasvatamine faschistlikus vaimus ja valmistumine sõja vastu — niisugused on nende organisatsioonide peamised ülesanded. Peale selle naisterahvad saavad sõjalikku ettevalmistust töölaagrites.

Saksamaa faschism korraldab naisterahvaste militariseerimist töökohustuse kaudu. 1933 aastal korraldati töökohustust naisterahvastele 12 ringkonnas, kus ühtekokku 270 laagrit oli, mis võtsid oma alla 20 tuhat naistöölist.

Faschistlik Itaalia eraldab väga suured summad naisterahvaste sõjaliku ettevalmistuse peale. Itaalias on 6000 faschistlikku naissektiooni, mille alla kuulus 1933 aastal 188 694, aga 1934 aasta juunis — 273 229 naisterahvast.

Poola Õhukaitse-liidus on 1 miljon liiget, kellest 23 protsenti on naisterahvad.

Soomes on väga võimas nais-sõjaorganisatsioon. Ta koosneb 600 sektioonist linnades ja 1300 sektioonist külas.

Lõuna-Slaavias ja Tsheho-Slovakkias algab naisterahvaste sõjalik kasvatus juba koolis.

Prantsusmaal *Paul Boncour*i seaduse järel „kõik prantslased ja prantsuse alamad, vahet tegemata vanaduse ja soo vahel“ mobiliseeritakse sõja korral ja „ettevalmistuste juhustel, mis kannavad agressiooni iseloomu“.

Küsimus, kelle poolt on küla ja linna naismasside jõud tulevastes võitlustes, oleb suurel määral sellest, kas suudame meie tarvilikule kõrgusele tõsta kommunistliku partei ja komnoorsoo tööd naisterahvaste keskel, teha seda üheks kogu meie võitluse osaks sotsialismi eest, kommunismi võidu eest.

Proletariaadi klassivõitluses kõikidel maadel etendavad naistöölistes juba nüüd väljapaistvat osa. Tihtigi on nad revolutsioonivõitluse algatajaiks. Igalpool, kõigil mail võime näha, et naisterahvaste osavõtt

proletariaadi ja talupoegade revolutsiooni võitlustest kasvab.

Kuid erilisel vaimustab meid Hiina naisterahvaste mehine, ennastsalgav võitlus, meie austame Schanghai naistööliste tõsisest heroismi võitluses Jaapani imperialismi vastu. Meid vaimustab naispolgu vahva komander sl. Tshan Tsehio-sju, kes võitlustes Totsääne juures desarmeeris terve Nankini vägede polgu.

Meie oleme vaimustatud sõjaväe komanderi — Punaväe kuulsa kangelase Fan Tshju-mini naise mehisusest ja suutest. Kodanline ajakirjandus teatab, et oma võitlusesõbra surmasaamise peale vastas ta sellega, et võttis enda peale korpuse juhutamise. Ja Hiina Punaväe revolutsiooniline sõjanõukogu usaldas temale juhtimise.

Naistöölistes ja naisintelligendid, parteitud, naissotsialistid, naiskommunistid, käremeelsete parteide liikmed, kristlikud nais-sotsialistid, jumalasalgaajad ja usklikud, organiseeritud ja organiseerimata naisterahvad — kõik olid koondunud üleilmse sõjavastase naiskongressi ümber, mis ära peeti 4 augustil 1934 aastal.

See kongress oli tõesti rahvusvaheliseks kongressiks ja tähendab uue etaapi algust ühise rinde arenemises.

Ilma naissoo proletaarlikkude hulkade tõmbamiseta aktiivsesse poliitilisesse võitlusesse ei ole sõja vastu võitlemise edu, revolutsiooniliku liikumise edu mõeldav. Seda on meile õpetanud Lenin. Kuidas seda jõudu hinnata, seda õpetab meile sm. Stalin.

Peab õppima seda oskust arvestada kõiki hulkade jõudusid, mobiliseerida neid ülesannete lahendamisele, mis partei enese ja proletariaadi ette seab.

Ma lõpetan sellega, et kutsun üles kõike tööd naiste seas sisendama üldparteilikku töösse selleks, et luua niisugused kaadrid, mis kindlustaksid kongressi otsuste elluviimist selle kohta, et tööd naisterahvaste keskel vaja seada vastavalt nende seisukorrale valmistuses, vastavalt sellele osale, mida tuleb neil etendada sõjas.

Võitlusele kaotsiminekuteta koristamise eest

Seltsimees Stalin hindas ÜK(e)P XVII kongressil naiskolhoosnikke kui suurt jõudu kolhoosis. Naiskolhoosnikud on omas töös seda juhi hindamist õigustanud. Niisugused tähtsad naiskolhoosnikud, nagu Adele *Sander*, „Sturmi“ kolhoosi esimees (Volosovo r.), nagu Tooni *Sarnet*, Kalmuse nim. kolhoosi lüpsja (samass r.), kes saanud hea töö eest üleliidulise preemia ja sajad ning tuhanded teised naiskolhoosnikud oma igapäevase töö võitudega kinnitavad ka seda juhi loosungit, et meil töö needusest, mida ta oli enne, kapitalistide ja mõisnikkude võimu ajal, on muutunud au-asjaks, kuuluse asjaks, kangelaseteoks.

Ka tänavu viljakoristamise ajal on naiskolhoosnikkudel võitluses jõuka ja kulturse elu eest väga suur osa. Eriti suur on see osa võitluses kaotsiminekute vastu, kuna vilja sidumisel ja kokkupanemisel, kus kaotsiminekid lohaka töö tagajärjel

väga suured võivad olla, on peamiseks tööjõuks naiskolhoosnikud.

Tervest reast kolhoosidest on meil teateid ennastsalgava töö üle, mida naiskolhoosnikud koristusel teinud Volgamaal, Siberis, Kaukaasias, Leningradi oblastis.

Siiski on meil veel hulk mahajäävaid kolhoose, mahajäänud naiskolhoosnikkudega, kes oma kohustusi viljakoristusel pole korralikult täitnud. Sm. Lõhmuse nim. kolhoosis (Rõbinski r., Krasnojarski piirkond) pole viljakoristuse plaan kaugeltki täidetud. Vili ähvardab pudenemise teel tuua kolhoosile suuri kaotsiminekuid, mis tuntuvalt vähendab iga kolhoosniku tööpäevade sissetulekuid. Samass kolhoosis hoiab osa naiskolhoosnikke täiesti lubamatul kombel kolhoosi tööst kõrvale, käies viljakoristuse asemel metsas marjul, raisates peale enda tööpäevade isegi kolhoosi hobuste tööpäevi marjade koju vedamiseks.

„Veselõi Poselõki“ sovhoosi paremad lööklased sl. sl Medvedshikova, Kondratjeva ja Sadovnikova kaera koristamisel.

Siinsamas on suur hulk naiskolhoosnikke ametis ainult koduste toimetustega, kuigi kolhoosi kaotamine ja kolhoosnikke tööpäeva sissetulekute vähenemine ähvardavad.

Samasugune lugu on ka „Pärnamäe“ kolhoosis (Volossovo r., Leningradi oblast). Siin on rida naiskolhoosnikke omale mingi pettekaubaga isegi arstilt töölt vabastamise tunnistused saanud, kuid teevad „lõvidena“ tööd oma aiamaajapidamises. Kolhoosi töö jaoks on nad aga „haiged“.

See on nende ja mõnede teistegi kolhooside naiskolhoosnikkudel *ühiskondlik haigus, klassivaenlase mõju*, mille tagajärjel mahajäänud naiskolhoosnikud kolhoosi töö kui „kroonu töö“ peale vaatavad, nad ei saa aru, et kolhoosi vilja kaotamine otsekohe ka nende *oma sissetulekuid vähendavad* ja seega *nende omakui ka teiste ausate kolhoosnikkude tööpäeva sissetulekust osavilja ära võtavad*. Oma vanade mahajäänud meeoleolude vangis olles arvavad nad, et see on „kroonu vara“, mille kaotamine eest nendel muretseda ei pruugi.

Niisugused meeoleolud leiavad kõigepealt

aset seal, kus selgitusetöö nõrk on. Selgitusetöö on nõrk ka mõlemas näiteks toodud kolhoosis.

Üldiselt on Leningradi oblastis kui ka mitmes muus meie suure riigi osas koristusetööde käik väga aeglane. Ka riiklikude viljanormide täitmine toimub väga aeglaselt. See olukord sundis ÜK(e)P Leningradi Oblastikomitee ja Oblasti Täidesaatekomitee isegi erilist otsust tegema viljakoristuse, riiklikkude ülesannete täitmise ja taliviljade külvi käigu kohta oblastis, milles rida mahajäävaid raioone ära märgitakse. Mahajäävate hulgas on Pihkva ja Kingissepa ringkonna raioonid peaaegu viimastel kohtadel.

Nende raioonide tõstmisel eesrinna kolhooside tasemele viljakoristusel, riiklikkude ülesannete täitmisel, võitlusel kaotamine vastu on naiskolhoosnikkudel suured ülesanded. Naiskolhoosnikud peavad kõigis kolhoosides asuma paremate lõõklaste esirindesse ja ausa tööga saavutama viljakoristusel kiire murrangu. Kõigepealt kolhoosnikkude endi huvid nõuavad, et vili õigeaks ajaks ja ilma kaotaminekuteta koristatud saaks.

A. S.

Koolilapsed, kõvendage distsipliini koolis! Õppige „väga hea“ peale. Elagu nõukogude kool!

Uue õppeaasta algul

Meie, Lenini-Stalini kaasaeglased, ei suuda mõnikord lihtsalt seda meie ülesehituse suurt argipäeva hinnata. Revolutsiooni ajajärgul, millest osa aastaid on möödunud rasketes võitlustes ja laostuse tingimustes, on meil siiski niipalju koole ehitatud, et kõik Romanovite suguvõsa 18 keisrit kogu oma kolme sajandi valitsemise aja jooksul ei suutnud neid niipalju ehitada. Kui revolutsioon kogu tsaari-Venemaa koolidest leidis ainult 3 mln. koolilast, siis käesoleva aasta esimesel septembril istub koolilaudade taga kahekümneviie miljoniline nõukogude koolilaste vägi. Kaugel Kirgiisias, mis enne oli pime, kirjaoskamatu ja rõhutud, ehitas nõukogude valitsus 1663 kooli. Jakuti, Kara-Kalpaki, Kasakstani, Burjato-Mongoolia, Gruusia ja lumestunud tundrate — kogu suure, paljurahvusliku Liidu rahvuste lapsed said alles nüüd — revolutsiooni ajal — võimaluse õnnelikult elada ja õppida. Ka eesti kolhoosilistes küldes üle Nõukogude Liidu: Leningradi, Lääne oblastites, Siberi piirkondades, Kaukaasias, Krimmis jt

kohtades on loodud juba eestlastele mitmetäielikud (7-klassilised) keskkoolid, mis on varustatud eestikeelsete õpperaamatutega. Suurt rõhku on pandud ka nende koolide kaadrite ettevalmistusele. Meil töötavad Leningradis Eesti Pedagoogiline Tehnikum, eesti rühm Herzeni nim. Üleliidulises Pedagoogilises Instituudis ja Leningradi oblasti Haridusosakond avas veel 2-aastase õpetajate instituudi.

Nii kasvab rahvuste kultuur meie suurel sotsialistlikul isamaal — NSV Liidus.

Kapitalistlikkudel maadel näeme aga hoopis teistsugust pilti: Poolas jääb käesoleval õppeaastal miljon kooliealist last kooli uste taha. See arv on Poola kohta kohutavalt suur. Ka väikeses Eesti häärraioonis on kooliolud rasked. Riigivanema Pätsi viimasel ringreisul, nagu ta ise oma raadiokõnes 8. augustil s. a. kõneleb, palunud temalt talunaised, et riik nende lastele koolid ehitaks, et nende lapsed ei jääks *metsinimesteks* ja saaksid *algharidustki*. Riigivanem ise leiab, et rahvakoolid tsaariajal, mil nad ise koolis käinud,

Peale head kosutavat puhkust laagris, asuvad pioneerid õppetööle.

Pildil: Vassüülsaare raiooni pioneerid Juuli Krjukova, Tosja Grigorjeva ja Veera Janovilsh.

olnud ilusamad ja mugavamad, — nüüd olla aga nad vananenud ja kokku varisenud.

Mitte kõik lapsed ei pääse kapitalistlikudel maalidel koolidesse.

Kuid kes on need õnnelikud, kes seal õppimise võimaluse saavad?

Hiljuti viidi Pariisis 19 keskkooli uurimine läbi. Selgus, et tööliste ja talupoegade laste arv ei olnud kusagil üle 4,1%.

Meie maal on töötavate hulkade lastele üksed koolidesse, parematesse parkidesse, päikesekülastesse sanatooriumidesse, puhkemajadesse, toredamatesse lossidesse pärani avatud. Iga meie kooliealine laps tunneb realselt ja saab osa sellest kolmest miljardist rublast, mis meie valitsus tänava koolide ülevõltpidamiseks annab, sest et ainult meie maal on sunduslik üldõppus läbi viidud. Käesoleval aastal kulutas riik töötavate hulkade laste tervendamiseks 600 000 000 (kuus sada miljonit) rubla. Suurem osa lapsi olid laagrites, sanatooriumides, puhkemajades, käisid lasteplatsidel, parkides, stadioonidel.

Ja, meie kasvatame tervet inimsugu. Hiljuti tähendas kuulus inglise teadusemees Griffit, et kõige suuremat mõju Nõuko-

gude Liidus avaldanud tema peale „noorte, s. o. 10—25-aastaste füüsiline hea seisukord, nende optimism ja huvi spordile“.

See on tõesti nii! Meie maa andis ja annab oma lastele kõik ja kõige parema, aga vana kerjuslik Venemaa kasvatas kiduraid lapsi — niiskete keldrite ja viletsate onnide elanikke. Kõige parema, kõige ilusama nurga Krimmist — „Arteki“ — andis partei ja valitsus lastele kasutamiseks. Harkovi proletariaat valmistas oma kätega muinasloolise, kujudega kaunistatud „Pioneeride ja Oktoobrilapse lossi“. Anitschkovi loss, mis üks ilusamatest ehitustest Leningradis, korraldatakse praegu laste kultuurimajaks ümber. Üleliidulise Nõukogude kongressi otsuse järele ehitab Tervishoiu rahvakomissariaat Krimmis laste sanatooriumi, mis saab suurim kogu maailmas olema, kus 5—6 tuhat last korruga puhata võivad.

Missuguse kontrastina kõlab selle vastu Tokio (Jaapan) omavalitsuse avalik tunnistus, et 1/4 kõigist Tokio koolilastest kannatab mingisuguse kroonilise haiguse all.

Sm. *Stalini* algatusel valmistas meie riik õppeaasta alguseks lastele riikide ajaloos

ennenägematu kingituse: 145 suvise päevaga ehitati Liidu mitmes linnas kokku 374 ilusat, toredate uut koolimaja. Enamlased ehitasid punases pealinnas ühe suvega niisama palju koole, kui oli Moskvast enne revolutsiooni mitmekümne aasta jooksul ehitatud.

NSV Liidu Rahvakomissaride nõukogu ja ÜK(e)P Keskkomitee otsus 3. septembrist k. a.: „*Õppetöö organiseerimisest ja sisemisest korraldusest algkoolis, mittetäielikus keskkoolis ja täielikus keskkoolis*“ kindlustab meie koolides eeskujuliku distsipliini ja korra, kindlustab hästi organiseeritud õppetöö.

Uuel õppeaastal peab kogu meie ühis-

kondluse tähelepanu olema koondatud sellele, et võimaldada nendel õnnelikkudel noortel, kes täis energiat asusid puhtatesse õhuküllastesse nõukogude koolide klassidesse, vallutada teaduste kõrgustikke. Kogu meie jõud vaja koondada selleks, et täita vastutusrikast ajaloolikku ülesannet — kasvatada kümned miljonid Lenini-Stalini asjale andunud sotsialismi ehitustöö uusi kaadreid.

Meie koolilapsed, meie noored peavad alati mäletama suure *Stalini* sõnu:

„Et ehitada, on tarvis osata, tarvis valutada teadust, aga et teada, tarvis õppida, õppida püsivalt, kannatlikult.“

E. K.

Õppetöö organiseerimisest ja sisemisest korraldusest algkoolis, mittetäielikus keskkoolis ja täielikus keskkoolis

NSV Liidu Rahvakomissaride nõukogu ja ÜK(e)P Keskkomitee k. a. 3 septembri otsuses märgitakse ära, et Rahvakomissaride nõukogu ja partei Keskkomitee on reas otsustes koolide kohta hariduse rahvakomissariaatidele ette pannud, et nad maksa paneksid koolide ühtse organisatsioonilise struktuuri, kõvendaksid korda ja distsipliini õpilaste seas, hästi organiseeriks kogu õppetöö ja kindlustaksid igale koolile operatiivse, konkreetse ja diferentseeritud juhtivuse.

Kuid vabariikide hariduse rahvakomissariaadid on senini täiesti mitterahuloldavalt täitnud neid partei ja valitsuse tähtsaid juhtnõore.

Õppetöö organiseerimisel koormatakse õpilasi liig palju klassis õppimisega (6—7 tundi päevas).

Õpilaste edasijõudmise hindamise süsteem, mis hariduse rahvakomissariaatide poolt kindlaks määratud, ei anna pilti õpilase faktilistest teadmistest.

Halvasti on organiseeritud õpilaste kooli vastuvõtmine, õpilaste üleviimine ühest klassist teise jne.

Kõik need puudused tunnistavad, et hariduse rahvakomissariaadid pole aru saanud kooli organiseerimise ja kindlustamise küsimustest.

NSV Liidu Rahvakomissaride nõukogu ja ÜK(e)P Keskkomitee otsustasid:

Määrata kõigis NSV Liidu koolides õppuse alguseks 1 september ja õppuse lõpuks kolmes esimeses klassis — 1 juuni,

4—7 klassis — 10 juuni ja 8—10 klassis — 29 juuni, talvine vaheaeg 30 detsembrist kuni 10 jaanuarini ja kevadiseks vaheajaks kuus päeva.

1935—1936 õppeaastal määrata kindlaks tundide arv päevas: neljas esimeses klassis — 4 tundi päevas, viiendast üheksanda klassini 5 tundi (kaks korda nädalas 6 tundi). Lisatunnid lubada ainult laulmises, joonistamises ja kehakultuuris.

VSFNV mittevene koolides on lubatud lisatunnid 5 klassist alates veel vene keele ja kirjanduse õppimiseks.

Keskkoolide kaheksandad klassid komplekteerida nende koolide seitsmenda klassi lõpetanute ja 15 prots. kohtadest jätta teiste koolide õpilaste jaoks.

Õpilased tulevad teisest koolist vastavasse klassi võtta ilma eksamiteta. Koolide direktoritel on aga õigus teisest koolist tulnud õpilasi alamasse klassi tagasi viia, kui kuu aja jooksul selgub, et õpilase teadmised ei vasta selle klassi programmi nõudmistele.

Keskkooli hästi lõpetajatele anda lõputunnistused, kus märgitud kõigi ainete hinnangud. Keskkooli lõpetajad, kellel kõik põhiained „väga head“ ja teised ained vähemalt „head“, tulevad kõrgematesse koolidesse vastu võtta ilma vastuvõtte eksamiteta, mis lõputunnistuses eriti tuleb ära märkida.

ÜK(e)P Keskkomitee kooliosakond peab ühes hariduse rahvakomissariaatidega välja töötama kõigile NSV Liidu koolidele ühe-

suguse lõputunnistuse ja ühest klassist teise viimise tunnistuse formaadi (emakeeles).

Määrata koolides kindlaks õpilaste edasijõudmise hindamiseks viis järgmist astet: 1. väga halb, 2. halb, 3. keskpärane, 4. hea ja 5. väga hea.

Otsuses määrati komisjon sm. **Volini** juhatusel, kes peab 1936. a. 1. jaanuariks välja töötama igat tüüpi koolile põhikirja kava.

Põhikiri peab kandma konkreetset iseloomu ja olema täielikult kohuslik nii õpetajatele, kui ka õpilastele.

Põhikiri peab olema põhimine dokument, mis määrab kindlaks igat tüüpi kooli eesmärgid ja ülesanded, kooli organisatsioonilise stukturi, kooli administratsiooni, pedagoogide ja kooli organisatsioonide õigused ning kohustused.

Liidu ja autonoomsete vabariikide hariduse rahvakomissariatidel tuleb kõigis koolides maksma panna ühesugune õpilasepilet (emakeeles), kus ära märkida õpilaste ülevälpidamise põhireeglid. Kõigi koolide direktorid peavad iga õpilase peale koostama arvestuse-kaardi, mida pidada õpilase kooli astumisest kooli lõpetamiseni.

1936. a. alates panna kõigis algkoolides, mittetäielikkudes keskkoolides ja täielikkudes keskkoolides maksma õpilastele ühesugune riiete vorm. Vorm panna maksma kõigepealt Moskva, Leningradi, Kiievi, Harkovi ja Minski koolides.

Henri Barbusse

Meie hulgast lahkus surma läbi suurepäraline inimene, kirjanik, võitleja, seltsimees Henri Barbusse...

Henri Barbusse sündis 1874 aastal. Tema neljakümne aastane kirjanikutee on rikkalik ja mitmekesine.

Tema esimene luuletustekogu „Nutuained“ (1895 a.) äratas laiade kirjanduslike ringkondade tähelepanu Prantsusmaal ja väljaspool ta piire. Barbussest hakati rääkima kui suurest talendist.

Tema varajastes teostes — „Palujad“ (1903a.) ja „Põrgu“. (1908 a.) — on selgelt väljendatud kirjaniku realistliku tee algus. Siin on juba näha tähelepanu niisuguste suurte sotsiaalsete keerdküsimuste vastu, nagu „Individi ja ühiskonna“ probleem.

Juba oma esimestes romaanides näitas Barbusse ennast kui kirjanik, kellel jätkub mehisust otse elu küürakatele nähtustele ja inimese kannatustele näkku vaadata.

Imperialistliku sõja tules, millest otsekoheseks osavõtjaks oli Barbusse, paljastasid kirjaniku ees oleviku ühiskonna klasside vastuolud.

Barbusse andis suurepäralise raamatu sõjast ja sõja vastu — „Tules“, mida Lenin nii väga hindas, mida hindasid ja hindavad miljonid. Loonud selle raamatu, sai Barbusse uueks inimeseks. See raamat sidus teda töölisteklassiga, andis talle üldilmse kuulsuse. See tõmbas tema revolutsioonilikkude võitlusesse.

Sellest ajast peale ikka sagedamini ja sagedamini kõlab kirjaniku-tribuuni hääl, kes poliitilises võitluses kord-korralt ära

viskab eneselt kodanlise ideoloogia jäänused.

Barbusse artiklite ja kõnede kogu 1916—1923 a. a. — „Võitleja sõnad“ — see on kirklik võitlus kapitalistliku tegelikkuse vastu ja Nõukogude riigi kaitseks. 1919 aastal ilmus tema romaan „Clartè“ („Selgus“).

Sellest ajast peale oli Barbusse intelligentsi parema osa ühinemise keskpunktiks niihästi Prantsusmaal, kui ka teistes riikides.

1923 aastal astub Barbusse Prantsusmaa kommunistliku partei ridadesse.

1924 aastal ilmub suurepäraline romaan „Lülid“, mis haarab enesesse maailma pildi mitmesugustel inimsoo arenemise astmetel. Barbusse romaan „Timukad“ (1925 a.) võidab uusi intelligentsi ringkondi võitlusele fashismi vastu.

Pärast reisimist meie riigis kirjutab Barbusse sellest, kuidas „150 miljonit ehitavad uut ilma“.

Kirjaniku sulest on ilmunud palju teisi raamatuid, peale nende, mis juba nimetatud. Nende hulgas on — „Jõud“ (uudisjutud), „Mina süüdistan“ ja üks kõige andekamatest Barbusse raamatutest — „Tõsi-asjad“.

Tuleb ära märkida kogu maailmas laialt tuntud ajakirja „Monde“ loomist Barbusse poolt.

Vaatamata füüsilisele nõrkusele, mis peitnud enes igapäevast hävinemise hädahoitu, sõidab Barbusse vahetpidamata ühest riigist teise, kirjutab, kõneleb, juhatab koosolekuid, organiseerib. Igalpool kõlavad ta vihased kütsed. Kõigile on tuntud Barbusse

osa „Rahvusvahelise sõjavastase komitee“ ja „Pariisi rahvusvahelise kultuurikaitse kongressi loomise.

Kirjanikkude, üliõpilaste, õpetajate, kunstnikkude, sõjainvaliidide liikumises (mille internatsionaali organisaatoriks ja juhatajaks ta on olnud) — igal pool on Barbusse väärtusliku jälje jätnud.

Barbusse oli sagedaks külaliseks Nõukogude Liidus, oli ta parem sõber ja kaitsja.

Ta viimaseks fundamentaalseks ja lõpe-

tatud tööks oli raamat suurest kogu maailma proletariaadi töötavate hulkade juhust ja õpetajast — raamat „Stalin“, mis hiljuti ilmus, kuid juba üleilmse kuulsuse sai.

Ta töötas raamatu kallal Leninist, ja ta viimane sõit meile oli sidemes kavatsusega selle uue raamatu jaoks materjali koguda.

Lõpetas tuksumise revolutsiooni-võitleja, tulise tribuuni, suurepäralise kirjaniku suur süda, kelle igat väljaastumist kuulasid teraselt miljonid.

Nõukogude tütarlapsed

Esmakordselt leeninliku komnoorsoo ajaloos tuli kokku 150 tütarlast-aktivisti, et läbi arutada põlevid küsimusi töö alal naisnoorsoo seas. See oli, nii öelda, südamlilik jutlemine sellest, missugune peab olema nõukogudemaa tütarlaps, kuidas teda poliitiliselt ja kultuuriselt paremini kasvatada.

Omaval ajal, 1924 aastal ja hiljem kutsuti kokku üksikuid nõupidamisi töö suhtes tütarlastega, kuid oma sisult erinevad nad põhimõttelikult praegusest nõupidamisest. Võtame kas või tütarlaste väljaeraldamise küsimuse vastutavale tööle, mida vaadati neil aastail omapärase kohusliku protsendi korras. Tütarlapsi eraldati välja ja valiti mingisugusele tööle ainult sellepärast, et nad on tütarlapsed ja et vaja täita „teatud protsent“. Mida tegi valitud isik, kas ta võis toime saada oma töödega, — see oli teisel plaanil.

Aga 1935 aastal pole isegi jutlemise toon enam see, mis enne, ja arutatakse rohkem keerulikke, sügavaid küsimusi.

Juba see on näitlik, et meie maal on 1 miljon tütarlast-komnoort, — jõud, kellega vaja arvestada ja keda vaja teraselt kuulata, et osavasti juhtida niisugust hulka, organiseerida ta noort loovat aktiivsust. Töölisnoorsoo tütarlaste hulk, mis töötab tööstuses, on 42 protsenti (823 tuhat inimest). Kõrgemate koolide ja kõrgemate tehniliste õppeasutuste õpilaste ja tehnikumide õpilaste seas on tütarlaste protsent võrdne 37,2, mõnedes kõrgemates koolides ulatab see protsent kuni 70. Ülihuvitavad on andmed teaduslikkude naistöölise kohta. Üldse teaduslik-uurimise instituutide koostises oli 1934 aastal 41 300 teaduslikku töölisi, nendest naisterahvaid — 11 320, s. o. 27 protsenti. Aspirante oli

6 tuhat inimest, nendest naisterahvaid — 1 390, s. o. 23 protsenti.

Ja arusaadav, et kandvaks tooniks tütarlaste väljaasumistes üleliidulisel nõupidamisel oli: nõudmine enese suhtes tööga võita õigused elus, komnoorsoos; nõudmine oma komnoorsoo organisatsiooni suhtes aidata tütarlastel kasvada, sammu pidada kogu Liiduga.

Meie maa noorpõlv elab ja areneb ilusal ajal. See, millest mõlgutasid, mille pärast võitlesid, läksid võlla ja sunnitööle paremad proletariaadi pojad, see tänapäev läheb ellu, on saanud tegelikkuseks. Meie maa tütarlaste saatus, naisterahva saatus otsustub proletaarse revolutsiooni käigus, sotsialistliku ehituse telingutel. Ja naisterahva töö meie maal on tähtis sellega, et järsult kustub vahe meesterahva ja naisterahva töö vahel. On muutunud tütarlapse seisukord ise. On saanud harilikuks nähtuseks, et tütarlapsed töötavad lukuseppadena, treialitena, elektrimontööridena, juhid traktoreid, keerulikke masinaid.

Meie maa piiri taga proletariaadi naisosa füüsiliselt kurnub. Jaapani kiutööstuses tuleb iga tuhande haiguse põhjusel vallandatud naistöölise peale tiisikusehaigeid 535 inimest. Inglise professor O'Konroi omas raamatus „Jaapani ähvardus“ toob fakte kasvavast laste surevusest Jaapanis: Põhja Osaki raioonides 366 sündivast lapsest 60 last sünnivad surnutena ja 86 surevad mõne lähema kuu jooksul. Selle üheks põhjuseks tuleb lugeda naisterahvaste üleliigset tööd raseduse perioodil. Prostitutsioon ja tütarlaste müümine Jaapanis — on laialdane nähtus. „Kogu Jamagatas, — kirjutab professor O'Konroi, — puudub oma naisnoorsugu, kes on müüdnud elavakauba kaupmeestele ja ava-

likkude majade agentidele“. Faschistliku Saksamaa näitel, kus naisterahva töö tõrjutakse välja, aga tütarlapsi köidetakse vägivaldselt kõõgi ja seaküna külge, on selgesti näha, mis ootab tütarlast, milline on ta saatus kapitalistlikus ühiskonnas.

Järsult erineb meie maa tütarlapse tee. Ta saatus on teistsugune, tema ees on avatud rikkalikud väljavaated. Mitte kaebtus, vaid väärtus kõlas väljaastunud tütarlaste kõnedes. Kuulake teraselt meie tütarlaste mõtteid, meeleolusid ja mõlgutusi, — nad peegeldavad meie noorpõlve nägu. Siin astub välja komnoor Jakovleva, üks kuulsast tütarlaste-paraschütistidekuuekest, kes tõusis 7035 meetri kõrgusele ja toimis hüpped ilma hapniku nõudeta.

— Tütarlapsed, räägib ta, — ma tahan teile ütelda, et paraschütiga hüpata — ei ole raske. Ütelge meie tütarlastele-komnoorte, et meie peame seisma kõige esimestes ridades. Meie peame endist välja töötama tähtsaid õhuvõitjaid, tähtsaid meie sotsialistliku isamaa eest võitlejaid. Ma kutsun teid, tütarlapsed, paraschüti sporti ära õppima.

Temale vastab Marimukova, kes jutustab Kabardino-Balkari tütarlaste elust ja tööst. Oma kõne lõpul räägib ta:

— Nüüd natukenen enesest. Kabardino-Balkarias avati lennukool nende jaoks, kes ühes ehk teises kohas töötavad. Seal põivad 8 tütarlast, nende hulgas ka mina. Meie tegime enestele ülesandeks, komnoorte tööd katkestamata, ära õppida tehnikat, mitte lihtsa, vaid keerulise — lennutehnikat. Ma tahan väga lennata. Ma juba tegin iseseisva lennaku. 16 aprillil ma hüppasin paraschütiga, ja minu järel hüppasid teised tütarlapsed.

Ja meid kõiki valdas uhkusetunne, kui Moskva komnoor Dudareva liigutava lihtsusega jutustas, just nagu oleks ta kõikide ees aruannet teinud, tütarlaste tööst, kes võtsid osa metropoliteni ehitamisest:

— Nende kohta võib julgesti öelda, et nad on astunud üle piirist, mis asus naisterahva ja meesterahva töö vahel. Metro tütarlapsed on võitnud õiguse töötada kõige raskemates jaoskondades, on näidanud, missugused mõtmatud loova energia, algatuse allikad on nõukogude naisterahval. Meie näeme, et nende hulgas, kes sidemes metro esimese lüli lõpetamisega, said Kesktäidesaatekomitee poolt autähed ja kiidukirjad, on 50 komnoorest 21 tütarlast, Meie tütarlapsed on enesele metros koha võitnud. Meie maa tütarlapsed on omale koha võitnud kõikides sotsialistliku ehitustöö jaoskondades. Üksikute joontega kir-

jeldasid miljonilise tütarlaste-komnoorte armee saadikud nõukogude tütarlapse kaju. Missugused nõudmised seame meie oma tütarlapse ette? Ta peab olema eesrinnasammuv niihästi poliitiliselt kui ka kultuuriselt, julge, lõpmata ennastsalgav võitluses oma kodumaa huvide eest, kes on annud meile, tütarlastele, nii palju võimalusi kasvada, edasi jõuda. Meile on palju antud, — tähendab, meilt ka palju nõutakse.

Tütarlapse-komnoore — proletarse armee sõduri — tundmus peab olema kõrgem kodanlase tundmustest, millele vaja kuulutada igapäevast, armuta sõda. VIII komnoorte kongressil rääkis seltsimees Stalin, et meil on inimesi, kes valmis on meie mittekultuursusele kiitust laulma. Kui sa oled kirjaoskamatu ehk kirjutad vigadega ja kiitled oma mahajäämisega, sa oled tööline „tööpingilt“, sulle au ja kiitus. Kui sa oled mittekultuursusest välja roninud, oled kirjaoskajaks saanud, teadust omandanud, sa oled võõras, oled hulkadest „lahi eraldunud“, sa ei ole enam tööline.

Ja praegugi on meil veel inimesi, kes valmis on meie mittekultuursusele kiitust laulma; on ju meie noorsoo seas fakte, kus pimedalt kopeeritakse kodanlist kultuuri. Mõned meie tütarlapsed — töölisel saavad omamoodi aru kultuurist ja iludusest. On tuntud niisugune tütarlapse tüüp — värvitud huuled, aetud kulmud, juuksed kuueks kuuks krussitud — permanent, värvitud küüned, klosch-kleit lohiseb mööda maad tagurpidi seljas. Palju heledaid värviseid, kuid selle välimuse all määrinud särk, pesemata keha, ja kahjuks — tühi pea. Meie oleme iluduse poolt, mis iludus on sõna tõsisel mõttes, mis ilmub ainult meie sotsialistlikus ühiskonnas.

Meie peame kultiveerima kõike mis ilus, terve, peame kasvatama noorsool kultuurseid harjumisi. Meie oleme ilusate riiete, ilusa soengu, ilusate käte ja sõrmede poolt, kuid meie räägime, et see iludus peab ühilduma kultuuriselt arenenud inimesega, kellel poliitiline silmaring, kes järjest kasvab, ei jää maha meie sotsialistliku ühiskonna liikumisest.

Meie ajal võib kultuurseks inimeseks nimetada ainult seda, kes sammub ühes meie sotsialistliku maa arenemise tempodega, kes omab teadmisi, kogemusi, mille kogunud kogu inimsugu, s. o. kes õpib saama väärtuslikuks sotsialistliku ühiskonna inimeseks.

Kultuurne inimene — see on inimene, kellel on leninlik töö stiil, mida meile õpetab seltsimees Stalin.

Ja, seades nõudmisi enese ette, ühel-

ajal seadsid tütarlapsed nõudmisi komnoorsoo ette: julgemalt välja eraldada juhtivale tööle läbiproovitud, aktiivseid tütarlapsi-komnoori. Mispärast Ukrainas komnoorte raioonikomiteede 520 sekretäri hulgas on kõigest 11 tütarlast? Kas tõesti pole väärtuslikke tütarlapsi-komnoori, kes saaksid toime raiooni tööga? Ehk Moskva oblastis 143 raioonikomitee sekretäri hulgas ainult 2 tütarlast, aga Leningradi oblastis 69 raioonikomitee sekretäri hulgas ainult 1 tütarlaps-komnoor!

See on ju häbiväärt tõsiasi, et paljudes suurtes ettevõtetes, kus enamuses on nais-terahvad, komnoorte komiteede sekretäridena töötavad noormehed.

Kõik need suured küsimused tütarlaste väljaeramisel ilusast kultuursest elust vastutavale tööle, ei pea meie eest varjama suurt musta argipäevast tööd kirjaoskamatuse likvideerimise alal küla tütarlaste keskel, kõige elementaarsemate kultuuri aluste istutamise alal.

Komnoorsugu peab aitama niihästi tütarlastel-komnoortel, kui ka parteitutel tütarlastel enesele ära seletada neid keerulikke küsimusi — perekonna, abielu, armastuse küsimusi, — mis praegu erutavad ja arutatakse noorsoo keskel. Keegi pillas nõupidamisel sarnase lause: „Emaks olla, tähendab komnoorsoo töölt ära minna.“ Kahjuks, abiellus olevate tütarlaste-komnoorte kõrvalejäämisi ühiskondlikust elust pole vähe.

Tähelepanu elava inimese vastu, tundlikkus — omadused, millega peab komnoore „surnud hingesid“, tütarlapsi-komnoori, kes perekondlike toimetuste küljes kinni on, elava, komnoorte elu juurde tagasi tuua. Kõige harilikuma, lihtsa näite tõi Simanovskaja „Krasnoje Snamja“ vabrikust:

— Mispärast pannakse meil küsimus nii: — kui tütarlaps läks mehele, tähendab, meie oleme ta kaotanud? Paljudes asjades oleme isesüüdi. Meil oli niisugune juhus. Üks tütarlaps sünnitas lapse, kaotas sideme komnoorsooga. Otsustati ta komnoorsoosse tagasi tõmmata. Räägime talle: „Marie, miks sa komnoorsoo tööst ära jäid, sinu mees on ju partei liige?“ Saime teada, et tal on raske seisukord. Ta kaebas, et tema peale ei ole tähelepanu pööratud, et teda ei ole aidatud. Hakkasime tema juures kodus käima. Kui tal laps haigeks jäi, olime talle kõigiti abiks ja tegime nii, et laps sai saadetud haiglasse. Ta mees läks sel ajal punaväkke. Ta saitunda hoolikat tema vastu suhtumist ja ta mee- leolu tõusis, ta elab nüüd üht elu meiega...

Niina Kamneva
paraschüti spordi meister.

Nõupidamise 150 saadiku hulgas leidis ka abiellunud naiskomnoor Korsakova „Treugolnikust“, kes oma elu kogemuste põhjal jutustas, et sideme katkestamine komnoorsooga ei ole paratamatu, — meistrenestest on olnud oskus isiklikku elu ühildada ühiskondliku eluga.

— Ma ei taha, — ütles ta, — et meiega käiakse ümber kui kanamunadega. Ma olen juba 8 aastat mehel. Mul on kolm last. Kuid ialgi ei ole ma komnoorsoost eemale jäänud. Ma armastan komnoorsugu. Õigus, mõnikord on väga raske. Ja vaja on aktivistide eest hoolt kanda, eriti abiellunud naiskomnoorte eest. Vaja luua niisugused tingimused, et ta võiks lapsi kasvatada ja et meie lapsed oleksid tõesti meie tulevikuks.

Meie maa tütarlapsed ei taha olla ballastiks ühiskonnale: abielludes tahavad nad endiselt aktiivseteks sotsialistlikust ehitusest osavõtjateks jääda. Selgitades meie tütarlaste soove, nende algatust, peab komnoorsoo organisatsioon oma riikides suure isamaa väärilisi tütreid kasvatama.

T. Vassiljeva,
ÜLKNÜ Keskkomitee sekretär.

Itaalia-Abessiinia sõda ähvardab üldist rahu

Abessiinia kohal, mis asub Ida-Aafrikas, on üles kerkinud äikesepilved. Ajalehed toovad juba igapäev sõjategevusest teateid. Juba on sõda nõudnud tuhandeid ohvreid.

Mispärast sõda Abessiinias rikub kõikide riikide rahu, kes rahust huvitatud? Praeguses pinevas rahvusvahelises olukorras võib Ida-Aafrikas lahtipuhkenud sõda kaugele Abessiinia piiride taha ülekantud saada, sest Abessiinia tülist on paljud imperialistlikud riigid huvitatud. Kõigepealt Abessiiniale tahab oma kätt peale panna fashistlik Itaalia, kes võitleb oma asumaade laiendamise pärast.

Rikkad ja mitmekesised on selle maa looduslikud tingimused. Viljarikka pinnase (mulla) küllus annab võimaluse mitu saaki ühe aasta jooksul võtta. Palju on Abessiinias vett, millel Ida riikide kohta eriti suur tähtsus on. Abessiinias on rikkalikud kulla, plaatina, raua, vilgukivi, kivisöe, fosfaate, potase ja teiste maapõue rikkuste lademed. Mitmesuguste puuviljade küllus. Metsikult kasvavad siin puuvillataim, kohvipuu, tubak jne. Itaalia erilisel himustab Abessiiniat, sest viimasel on suured maalad, mis kõlbulikud on puuvillataime külvamiseks, mida Itaalia tugevasti vajab.

Veel 1886 aastal tegi Itaalia katsed Abessiiniasse siseneda, kuid sai Abessiinia vägedelt, keda Inglismaa toetas, lüüa. Miks Inglismaa Abessiiniat toetas, sellest allpool. Itaalia katsus Abessiiniat haarata ka 1896 aastal, kuid jällegi sai Adua all Abessiinia vägedelt lüüa. Itaalia oli siis sunnitud alla kirjutama rahulepingule, mis tunnistas Abessiinia iseseisvust.

Kasutanud Itaalia lüüasaamisi, tegi Itaalia vastane — Prantsusmaa — Abessiiniaga lepingu raudtee ehitamise kohta selle pealinna — Addis-Abeba — ja Punase mere ääres asuva Prantsusmaa sadama — Dshibuti — vahel.

See Prantsusmaa kapitalile kasulik leping tekitas teravaid pealetungimisi peasjalikult Inglismaa poolt. Peale kestvaid läbirääkimisi 1906 aastal saadi Inglismaa, Prantsusmaa ja Itaalia vahel kokkuleppe ühise Abessiinia ekspulatsioonialal.

Hiljem needsamad riigid tegid mitu korda katsed Abessiiniat lõpulikult oma vahel ära jaotada, kuid ei jõudnud mitte kuidagi kokkuleppele.

Inglismaa on Abessiiniast erilisel huvitatud kõigepealt sellepärast, et Abessiinias asuvad tähtsamad Niiluse jõe harud:

Sinine Niilus ja Sobat, samuti ka Tsani järv, mis kõige suurema hulga vett Niilusesse saadab.

Nagu teada, oleneb Sudani ja Egiptuse puuvilla kasvatus — nende maade majanduse põhialus — Niiluse vetest. Kelle päralt on tähtsamad Niiluse allikad, see on Sudani ja Egiptuse peremees, aga et need mõlemad maad on Inglismaa omad, siis jälgib viimane teraselt neid, kes teeb katsed kätt Abessiinia päralt olevate Niiluse hallikate järele välja sirutada.

Ameerika Ühendriigid on mitu korda katsunud Abessiinia valitsuselt luba saada tammide ehitamiseks neis kohtades, kuid Inglismaa on kõigiti seda takistanud.

Peab veel ühe tähtsa võistleja Abessiinia ekspulatsioonialal ära märkima. See on Jaapan. Viimase kahe aastakümne jooksul võtab Jaapan ikka suurema koha Abessiinia väliskaubanduses, aga viimastel aastatel on suurem pool Abessiinia väliskaubanduse ringkäigust Jaapani käes. Jaapan omandas Abessiinia maad oopiumi sisaldavate taimede ja puuvillataime külvamiseks. Abessiinias on Jaapani kaupmehed, insenerid ja ohvitserid.

Ja kui 1934 aasta detsembris algasid Itaalia-Abessiinia piiritülid, siis hakkasid riigid, kes Abessiiniast huvitatud olid, teravat rahutust avaldama: liig selged olid Itaalia kavatsused Abessiiniat oma kätte haarata. 5-dal detsembril 1935 aastal hakkasid itaallased juba hommikul kuulujutte levitama, nagu oleks abessiinlased kaks itaallast ära tapnud. Samal päeval kell 12 saatsid itaallased Abessiiniale ultimaatumi, aga kell 15,30 minutit, vastust ootamata, hakkasid Itaalia väed peale tungima.

Kuid selleks ajaks ei saanud abessiinlased, automobiili katastroofi tõttu, kirja kätte.

Varsti avasid itaallased suurtükitele, õhupommitamise, panid tankid liikuma. Lahingu tagajärjel oli 107 abessiinlast surma saanud, 47 — haavata. Paljud abessiinlased olid tankidest puruks litsunud.

Ei tule kahelda, et siin kõik oli ette mõeldud, ette valmistatud. Sellest ajast peale uuendusid tülid piiril mitu korda.

Juba üle poole aasta nõuab Itaalia Rahvasteliidult omale täielikku vabadust Abessiinia kallal rusikaõigust maksma panna ja teda oma kätte haarata. Rahvasteliit aga võtab vastu poolikud otsused Abessiinia küsimuses. Olles Prantsusmaaga lepinguga seotud, valmistab Itaalia kindlalt Abessiinia

nia haaramise plaani ette. Ta mobiliseeris püssi alla juba rea aastate mehi, arvult kuni miljon inimest ja saatis oma aafrika-kolooniatesse, mis kokku puutuvad Abessiiniaga — Eritreasse ja Itaalia Somalisse — üle 200 tuhande soldati ja töölise, samuti ka palju mitmesugust varustust. Esialgu Inglismaa pani järsult Itaalia plaanidele vastu; nüüd on ta hakanud järele andma, katsudes temaga kokkuleppele jõuda oma huvide kaitsmises Abessiinias.

Kahemõttelist poliitikat ajab fashistlik Saksamaa: ühelt poolt müüb ta Abessiiniale varustust, teiselt poolt — teatab, et ta Itaalia plaaniga nõus on, lootes Itaalia-Abessiinia sõja tekkimise korral Austriat ja teisi maitsvaid suutäisi maakeral oma kätte haarata.

Itaalia vastased varustavad Abessiiniat sõjariistadega, kuid iga Abessiiniast huvitatud riik katsub tegeliku Abessiinia jaotuse juhuseks osa omale tingida.

Abessiinial enesel on suurepäraline, euroopalikult õpetatud sõjavägi 100 tuhandest inimesest, kuni 500 tuhat maakaitsevälast; tal on kuni 2 miljonit meessugu elanikku, kes võib sõjariistu kanda.

Teede puudus, väljakannatamata palavus, teevad sõjapidamise Abessiiniaga ras-

keks, seda enam, et Abessiinia valitsus on kindlalt otsustanud oma iseseisvust kaitsta. Itaalia tungib peale, terve ilm on sõjalises ärevuses.

Ainult NSV Liit ajab tegelikku rahupoliitikat. Meile on võõras kapitalistlikkude riikide haaramispoliitika. Meie Liidu rahvaste juhi sm. Stalini tähtsad sõnad: „Mitte ühtki jalatäit võõrast maad meie ei taha, kuid ka oma maad, mitte ühtki verssookit oma maad meie kellegile ei anna“ on nüüd kogu maailmale teada.

Iga päev kindlustavad partei ja valitsus meie Punaväe võimu, kogu riigi võimu, et olla valmis igal momendil otsustavat lööki andma igale vaenlasele, kes julgeb meie peale tungida. Meie kangelaslik rahvas lööb vaenlase meie piiridelt tagasi. Meie punaväe — meie otsatute piiride terase tunnimehe — võimu tõttu, laiade elanikkude hulkade osavõtu tõttu kaitsetööst, on meie riigil täielik võimalus võidukalt ehitada ilusat, sotsialistlikku elu.

Kapitalistlikud riigid aga, lootust kaotades majandusliku kriisi ärakaotamisele, mis juba kuus aastat kestab, otsivad kriisist väljapääsmist sõjas. Sellepärast ongi Itaalia-Abessiinia tüli tõsiseks ähvarduseks üldisele rahule.

M. Gorki

Naisterahvast

(Lõpp, lühendatud kujul)

Ilmusid humanistid, leppimatuste lepitud. Üheks kõige tõsisemaks orja ja isanda lepitamise katseks oli ristiusk. Ta veendas orje valmistuma hauatagusele taeva õndsusele, tähelepanemata jättes neid alanavat ja sunnitöölikku maapealset elu; orjaomanikkudele soovitas ta ennast ka lugeda „jumala orjadeks“, nii ühele kui teisele „anda keisrile, mis keisri kohus ja jumalale, mis jumala kohus“. See jutlus muutus peagi „maapealsete Kristuse asemikkude“ kirglikeks tungiks kindlustada ennast võimuga maailma üle; sellest humaansest jutlusest tekkis „tsesarpapismi“ idee, s. o. idee ühendada Rooma paavsti näol vaimulikkude ja ilmalikkude valitsust.

Ta õpetas, et „maailm on patu ja kuradi riik“, oma oletsemise teisel sajandil tunnis- tas ta kuradi „mateeria jumalaks“, „kurjaks ja igaveseks“ olevuseks. Kuna juba pa-

ganlus oli kindlaks teinud, et naisterahvas on peaaegjalikult kurikaval isik ja et „perikonna“ ökonoomika oli tema kätes, siis ristiusk õpetas: „Lihahimud on surm“. „Kes käivad lihahimude järele, need ei või jumala meelearast olla“, ja kutsus lihahimu suretamisele, kuid see peegeldus, mõistagi, väga raskesti naisterahva seisukorral. Teatud ja väga tõsisel vastuolul apostel Pauluse õpetusega seisab tuntud legend Kristuse „liberaalsest“ suhtumisest evangeeliumi patusele naisterahvale; selles liberalismis võib näha prostitutsiooni õigustamist.

Kodanlise ajaloo muus on naisterahvas, ja ta on õpetatud vaikima. Ta vaikib paljust, mis soovimatu ja vaenulik elu üle valitsejatele, eriti vaikib ka naisterahvaste osavõtmisest ägedast Ida ja Lääne kirikusisest võitlusest, naisterahva mõjust „vale-

õpetuse mõttele“, tema vaenust kiriklaste lihasuretamise vastu. Heasoovilikult meelde tuletades naisterahvaste teeneid, väheste Rooma „matroonide“ teeneid ristiusu propageerimise protsessis, isegi kinkides neile „pühakute“ ja „vagade“ aukraadi, kiriku ajalugu ei räägi sõnagi naisterahvast, enese aktiivsest vaenlasest, aga nüisugune vaenlane pidi oletsema.

Ajaloolased jutustavad piiskoppide riidudest, tapmistest ja rusikavõitlustest üldistel kirikuisade konsiiliumidel, kui metafüüsilistest „õigeusu“ otsimistest, kuid, isenesest mõista, et „õigeusuliste“ ja „valeõpetlaste“ neljasajaaastase riidu päris mõtet võib mõista ainult kui Rooma huvide kokkupõrkamist tema idakolooniate huvidega. Süüdistuste hulgas, mis „õigeusu isa“, Aleksandria piiskop Afanassi vastu tõsteti, oli süüdistus sellest, et kui Room läks valeõpetlase Aari poole üle, siis Afanassi keelas ära Rooma varustamise nisuga. Kuidas ka ei olnud naisterahvas rõhutatud, kuid, saades „perenaiseks“, ei võinud ta igapäevase leiva küsimusele külmavereliselt suhtuda. Harva jutustavad naisterahvaste mässust kiriklaste vastu „ilmalikud“ kirjanikud, näiteks Amedei Tjerri jutustab keisrinna Evdokia võitlusest Johan Kuldsuu liha sumremise vastu. Teada on, et Visantia VI sajandil „allus naisterahvaste kahjutoovale mõjule“, kelledest väga tähtsaks kujukaks oli keiser Justinus Suure naine Feodora. Konstantinopoli amfiteatri vahi tütar, kes väikesest saadik näitlejanna ja avalik naisterahvas oli olnud, saanud keisrinnaks, muretses naisterahvaste eluolu parandamise eest, laskis ehitada koolid tütarlaste jaoks, andis välja seadused, mis laiendasid naisterahva kodaniku õiguseid, piirasid mehe vägivalda, karistasid tüdrukute võrgutajaid. Kuid sellelaadilisi fakte on „ajaloo mälestuses“ vähe alal hoidunud.

Sellest, et naisterahva vastupanu kirikule väljendus mingisugustes vormides, tunnistab rikkalik Visantia kirjandus, mis pühendatud naisterahva kui igasuguste kuratlikkude kiusatuste, pattude ja maailma õnnetuste allika kujutamisele. Mungad kloostrite üksilduses, tühja Fivaiidi kivises vaikuses, mungad, kes uskusid Kristuse sisse, kes naisest sündinud, kirjutasid läägete ja roppude piibli anektootide kogusid; ei põlanud kogude autorid ka tagedaid väljaastumisi naisterahvaste vastu Greeka-Rooma paganausu kirjanikkude poolt. Ent ühel konsiiliumil piiskopid isegi küsitlesid: kas naisterahvas on inimene. Ja alles peale kestvate, tuliste vaielduste olid sunnitud tunnistama: inimene, sest Kristus, Maria poeg,

on evangeeliumis „inimese pojaks“ nimetatud. Visantia kiriku naisterahva-vihkamise kirjandus on pärastpoole pinnaks, millel häbiväärt lopsakusega kasvab samasugune kirjandus keskaja Euroopas.

Uuesti, samuti kui VI sajandi Visantias, ilmuvad ristiusu X sajandi Roomas naisterahvad nendes osades, mille jätnud neile kirik, — X sajandil on hakatud nimetama „liiderlikkude naisterahvaste ilmumise sajandiks“. Kurtisaanid, „liiderlikud“ naisterahvad, peajasjalikult aadeli seisusest, kes „armupärast võlaandjate“ poolt viletsusse lükatud, tõstsid troonile oma armukeste „jumala poja“. „Jumala ja kuradi vahet kohal“ asudes, paavst Johan XII, ilma et häbenenud oleks, soetas enesele haaremi, pidas jumalateenistusi hobusetallis, jõi viina „kuradi terviseks“. Benedikt IX pandi 12-aastaselt troonile, milleks enne piiskopid ära osteti. Noormehena toimis ta sõjariistus-röövimis, sai ära saadetud „liiderliku elu pärast“, kuid uuesti, samuti äraostu teel, troonile tõstetud; pärast müüs ta oma ameti ühele piiskopile. Mõned paavstid mürgitati oma konkurentide poolt, ja kõik „sel kurval kuradi poolt kihutamise sajandil olid süüdi alatutes asjades, eriti aga abielurikkumistes“. Leo X nimetas ristiusu „muinasjutuks“, mis väga kasulik vaimulikule seisusele. Sellest sajandist peale hakkab rahvas aru saama, kes olid oluliselt ta „hingekarjased“, ta „vaimlised juhid“. Põhjalikult rumal, kirjaoskamatu rahvas: käsitöölised, talupojad, — omanud segaselt evangeeliumist ta primitiivse kommunismi praktilised ideed, nägi Rooma usus sotsiaalselt organiseerivat alget ja et valitsuse vastutamatus on Rooma kiriku kombel selt täiesti ära rikkunud. Ta teadis, et piiskop. iametit ja kohta müüakse ja et piiskopiks võib olla iga rikas ja aahane aadeli-seisusest mees, kellel puudub eriline usuteaduse-haridus. Teadis, et ostjate vahel sünnivad võistlused hinna tõstmises kõige kasulikuma „vaimliku juhi“ koha eest.

.

Ei saa juhusliseks tunnistada seda tõsiasja, et ei ole ühtegi ühiskondlikku liikumist, mis ei lõpeks naistevihkamise plahvatusena. Eelpool sai öeldud, kuidas suhtus Visantia kirik „naisterahvaste vägistamisele“, koostades nende laimamiseks rida kirjanduslikke kogusid, nagu „Kullavool“ ja teised. Nende teoste tüübi järele meil Moskvas XVI sajandil papp Silvester kirjutas „Kodukord“, nõuannete kogu isadele, kuidas vaja tütarlapsi kasvatada, meestele —

Maksim Gorki ja Romain Rolland.

kuidas, mille eest ja millega vaja naisi peksta. XI sajandil, osariigi-vürstide tülide ajal, kihutasid ka meil mingisugused „nõiad“ (või „targad“) Susdali ja Rostovi maal rahvast naisterahvaste vastu üles, kes olevat nälja esile kutsunud, ja paljud naisterahvad tapeti. Pärast Stepan Rasini mässu kaevati Moskvas elavalt maa sisse mingisugused naisnõiad.

Kuid üldiselt meie naistevastane kiriku kirjandus ei ole algupärane ja annab tunnistust kultuurse Lääne mõjust. Seal, pärast „patuste naisterahvaste valitsemise sajandit“, oli kõvasti kindlaks tehtud, et naisterahvad on „nõiad“, ja sellest ajast peale kuni XVII sajandi lõpuni said mitmed kümned tuhanded ära uputatud, surid türmides, said inkviitsiooni tuleriitadel ära põletatud. Ilmus raamat „Nõidade vasar“, kõige häbitavam kõigist inetutest raamatutest, mis millalgi külmavereliste fanaatikute poolt kirjutatud. Loomulikult võib arvata, et kiriku tigidus naisterahvaste vastu sel ajajärgul oli esile kutsutud sellega, et naisterahvas vabanes kiriku vangist. Ta juba ei annud meesterahvale järele üldhariduses, töökojad ei piiranud ta töötegevust, ta

juba võitis enesele õiguse olla töökoja meistriks, pani aluse gobeläänide (käsitsi valmistavate seinavaipade ja tapeetide), pitside valmistusele, kuid mõne aja pärast võeti talt need töökoja-õigused ära. Frankfurdis Maini ääres ilmus XVII sajandil raamat lühida, kuid mõjuka pealkirja all „Naisterahvas ei ole inimene“, kuna Leipzigis 1750 a. anti välja teos pealkirjaga „Huvitavad tõestused, et naisterahvas ei kuulu inimsoosse“. Selletüübilisi raamatuid võib nimetada mitmed kümned. Meie teame, et see usumäratsemise ja alatu töö kestab Euroopas tänase päevani edasi. Tigeda rumaluse ja lääguse vool, mis juhitud naisterahva vastu, on sama rikkalik ja lai, kui sopane ta on. Tõestused, et selle allikaks on kirik, on lõpmata rikkalikud ja vastuvaidlematud.

Vaadeldes katoliku kiriku praegust tööd, näeme selgesti, et ta edu võib suurel määral seletada soopoolte vahel peenelt väljatöötatud vaenu õhutamise süsteemiga ja naisterahvaste orjastamisega. Katoliku maade talupoegade ja tööliste hulgas on papp salakuulaja, kohtunik, seaduseõpetaja, ta on tõesti „hingekarjane“ ja mõis-

tuse vaenlane. Ta on iga perekonna sõber, iga naisterahvas jutustab temale kohuslikul pihtimisel kõik, mida ta tahab teada ta perekonna elust, ta isa, mehe, venna mõtetest ja asjadest. Nimelt selle pappide salakuulamise tegevusega seletub katoliku-maade naisterahvaste imestamisväärt rumalus ja mahajäämine ühiskonna elust, isade, meeste, vendade poliitilisest tööst osavõtmisest, ja ka meesterahvaste poliitilise teadvuse aeglast kasvu võib osalt kiriku mõjuga seletada.

Kõik, mis ülevalpool märgitud — on ainult „Naisterahva ajaloo“ plaani näitlik skeem, ja, mõistagi, seda skeemi vaja igakülgsest kriitiliselt läbi vaadata, täiendada, välja töötada.

Muidugi ei või piirduda üksnes sellega, et kirjeldada usulise ideoloogia mõju naisterahva saatusele, vaid peab meeles pidama, kui määratusuur ja hirmus oli see mõju, ja ei tule ära unustada, et kiriku mõtte-teadus kõige selgemalt ja heledamalt kirjeldab kõige inetumat kõikide maade ja sajandite poodnikkude klassi — silmakirjalikkust, kelledest ühed on roomlaste mantlites, teised raudriietes — rüütliid, kolmandad kiriku-kuubedes, neljandad peenikest inglise kalevist sabakuubedes — poodnikud, kes uuesti ähvardavad töörahva ilma riisumise ja verevalamisega.

Vaja tutvuneda seaduseandmisega Euroopa naisterahvaste kodaniku õiguste alal, vaja avastada, kas ei ole mõjunud kodanluse koloniaal-poliitika, ta tutvunemine Ida naisterahvaste seisukorraga seaduseand-

mise peale naisterahvaste kohta. Missugust osa võisid selles sihis etendada araab-lased Hispaanias, türklased Balkanitel?

Näidata, missugune oli naisterahva seisukord Venemaal enne „mongoolia iket“, et veenduda, kas mõjus see ike naisterahvastele ja kuidas mõjus. Valgustada naisterahvaste-vangide osa suguharude assimilatsiooni protsessis, verede segunemise protsessis, „ammede“ osa ja lapsehoidjate mõju — need on kaks „ametit“, mille tähtsust pole keegi hinnanud, olgugi et Puschkin ja paljud „kultuuri meistritest“ lapsehoidjaid kõrgelt hindasid. Kas on see väike asi? See on fakt. Meie kõik kasvame „väikeste asjade“ peal, ja ei pea olema fakte, mis meie tähelepanust tööinimese suhtes, ta teenete suhtes meie — sotsialistliku ühiskonna ehitajate ees kõrvale libiseks.

Vaja näidata, et meesterahvas klassivõitluse ja leiva eest võitlemise protsessis on mõnikord suhtunud naisterahvasse kui oma lähemasse konkurendisse ja vaenlasesse; ajaloo süüdistuseaktis ei ole seda antagonistliku klassilise ühiskonna süütegu märgitud.

Ja veel palju on vaja välja selgitada, sest ilma perekonna eluolu valgustamiseta ei anna kodanlise kultuuri arenemise ajalugu küllalt selget pilti imestuseväärt igavese ainelise kultuuri ühendusest mõistuse vanameelsusega, mis kasvatatud orjapidamise ja inimese alandamise sajandite jooksul, samuti ei näita ka koledat kiriku tööd inimeste orjastamise alal.

M. Gorki

Inimese sündimine

See oli 1892. näija aastal, Suhumi ja Atshemetshüri vahel, Kodori jõe kaldal, mere lähedal — läbi mäejõe selgete vete lustilise sumina kostus siia selgesti mere-lainete sumbne laksumine.

Sügis. Kodori valges vahus keerlesid ja vilksusid loorberi kolletanud lehed, justkui väiksed väledad laksikalad. Ma istusin kividel, ülal jõe kohal ja mõtlesin, et vististi kajakad ja baklaanid ka peavad lehti kaladeks ning pettuvad, ja seepärast nad nii pahaselt kisavadki seal paremal pool puude taga, kus laksub meri.

Kastanipuud minu pea kohal on ehitatud kullaga, mu jalge ees on palju lehti, mis kellegi käte küljest raiutud kämblate

sarnased. Valged pöökpuu oksad teisel-pool kaldal on juba lehtita ja ripnevad õhus rebitud võrguna; ses võrgus justkui püünises hüpleb kollakas-punane mäe-rähn, taob musta nokaga koort tüvel, putukaid välja ajades, kuna väledad tihased ja vesihallid koristajad — kaugest põhjast külalised — neid nokivad.

Minust pahemal pool, mägede latvus, on raskelt koondunud suitsuhallid vihmapiilved, neile järele ronivad varjud mööda rohelisi nõlvakuid, kus kasvab elutu puu samschüt, kuna vanade pukspuude ja pärnade õõnsusest võib leida „purjus mett“, milline oma joobnustava magususega pidi hukkama Pompeuse soldatid, võttes jalult

deraamil rappus ta värinast ja ümises, justkui oleks jatkanud oma laulu — kalmust ja liivast rohelise põõsa all.

... Öhku uppudes, kadus kollane pea.

Ma lõpetasin oma pruukosti, katsin mee katlakeses lehtedega, sidusin koti kinni ja sammusin pikkamisi läinutele järele, klõbistades kepiga vastu jalgraa kivist pinda.

Nüüd jõudsin ma kitsale, hallile teeribale; paremal oõtsub tumesinine meri, justkui hõõveldaks teda nägemata tiserid tuhandete hõõvlitega — kahisedes jookseb valge laast kaldale, aetud tuulest, mis niiske, soe ja lõhnane kui tervist hõõguva naise hingeõhk. Türgi paat, pahemale poole küllakili, libiseb Suhumi poole, purjed täis puhutud, nagu tähtsal Suhumi inseril, kes oma pakse põski armastas veel rohkem täis puhuda.

— Tasem! Ole sa kui agar taht', kuid politseisse ma saadan su silmapilk...

Tal oli kireks saanud inimesi politseisse saata ja hea on mõelda, et praegu vist juba kontideni on ussid hauas tema ära õginud.

... Kerge on minna — justkui ujud õhus. Mõnused mõtted, kirjult riietunud meeldetuletused peavad mälus vaikist ringmängu; see ringmäng hinges on kui valged lainte harjad merel, nad on ülal, aga seal sügaval on vaikne, seal liuglevad tasa nooruse helged ja vintsked lootused, kui hõbedased kalad mere sügavikus.

Tee kaldub mere poole, lookledes roomab ta liivaleedile lähemale, kuhu lained üles jooksevad, — põõsad ka tahaksid laintele näkku vaadata, nad kummardavad üle teeriba, justkui tervist saates vete lagendiku sinisele avarusele.

Tuul hakkas puhuma mägede poolt — tuleb vist vihma.

... Tasane hoige põõsastes — inimese hoige, mis alati kaastundmuslikult hinge vapustab.

Lükkam põõsad laiali, näen — selg vastu päklapuud istub kollase rätiga naine, pea lasknud õlale, suu inetult irevil, silmad pärani ja meeletu ilmega; ta hoiab käsi suure kõhu peal ja hingeldab nii ebaloomulikult-lõõtsuvalt, et kogu kõht kramplikult hüppab, kuna naine teda kätega hoides ja kollaseid hundihambaid paljastades segaselt mõmised.

— Mis viga — kas löödi sind? — küsin ma, talle lähemale kummardades. Tema aga sipleb kui kärbes paljaste jalgadega tuhkjäs tolmus ja vangutades rasket pead, kõrises:

— Mine ära... häbemata... mine...

Ma aimasin, milles asi — seda olin ma

kord enamaltki juba näinud — ja ehmun sin muidugi, hüppasin eemale, naine aga hakkas valjult venitavalt huluma, tema lõhkema valmis silmist purskasid rähmased pisarad ja voolasid alla, mööda punast, pingutusest moonutatud nägu.

See tõi minu tema juurde tagasi, ma viskasin seljast kaelakoti, teekannu, katlakese, lükkasin ta selili maha ja tahtsin tal kõverdada jalgu põlvist — ta paiskas mu eemale, lüües mulle kätega näkku, rindu, põõras ümber ja läks kui emakarü neljakäpukil, mõmisedes ja urisedes kaugemale põõsastiku:

— Mõrtsukas... Kurivaim...

Käed raugesid, nõtkusid pooleks, ta kukkus kummuli, näoga mullasse ja hakkas, jalgu kramplikult välja sirutades, uuesti hülguma.

Erutuse palavikus, ruttu meelde tuleta des kõike, mida teadsin ses asjas, pöörasin ma ta selili ja tõstsin põlved püsti — tal tuli juba nähtavale lapsekoja põis.

— Lesi paigal, praegu sünnitad...

Jooksin mere äärde, käärisin varukad üles, pesin käed puhtaks, ruttasin tagasi ja — hakkasin ämmamooriks.

Naine vintskles kui toht tules, peksis kätega maad oma ümber ja, närtsinud rohtu välja kiskudes, tahtis seda omale aina suhu toppida, pildudes oma hirvuäratava, ebanimliku näo mulda täis, milles olid metsikuks läinud, verd täis valgunud silmad, kuid põis oli juba katkenud ja lapse pea paistis, — mul tuli last aidata, naise kramplike jalgu hoida, ja vaadata, et ta rohtu ei topiks oma mõmisesse, valust viltu kistud suhu...

Me söimasime veidi üksteist, tema — läbi hammaste, mina ka tasakesi, tema — valu ja vististi ka häbi pärast, mina — kohmetuse ja piinava kaastundmuse pärast tema vastu...

— Issand, — ägiseb ta, sinised huuled veriseks hammustanud ja vahus, silmist aga, mis äkki nagu päikese käes välja pleekinud, aina voolavad need ema kannatuse ohtrad pisarad ja kogu ta keha vappub, kaheks jagunedes.

— Mine ära, pöörane...

Nõrkade, nikastunud kätega ta püüab mind aina eemaldada, mina aga räägin talle usutlevalt:

— Olend rahul, loll — sünnita kiiresti.

Piinlikult hale on temast, ja näib kui oleks tema pisarad purskanud minu silmisse, süda on mul painavalt raske, tahaks karjuda, ja ma karjungi:

— Noh, rutem juba!

Ja näe — mu käsil on inimene — väike

ja punane. Olgugi läbi pisarate, kuid ma näen, et ta on üleni punane ja juba ilmaga vastuolus, rabeleb, sipleb ja lõugab mahlaselt, vaatamata, et emaga veel seotud. Silmad tal sinised, nina naljakalt näsus punasel pitsitatud näol, huuled liiguvad ja tänitavad:

— Mina-a... mina-a...

Nii libe teine, et vaata, libiseb veel käest. Ma seisan põlvili, vaatan teda, naeran südame küllusest — niisugune rõõm on näha teda!.. Ja nõnda unustasingi, mis teha tarvis...

— Lõika... — sosistab ema tasakesi, silmad on tal kinni, pale auku vajunud ja mullakarva kui surnul, ent sinised huuled vaevalt liiguvad:

— Lõika läbi... noaga...

Nuga varastati mul parakis ära, — ma lõikan nabasoone hammastega läbi, laps lõugab tüseda passihäälega, ema aga — muheleb aina naerda: ma näen, — kui imepärastelt õitsema lõõvad ja põlevad sinise tulena ta põhjatud silmad, räpane käsi kobab seelikus, taskut otsides ja verised, haavule näritud huuled sosistavad:

— Jõudu ei ole... pael on taskus... naba kinni siduda...

Leidsin paela ja sidusin kinni, tema aga muheleb korrast helgemalt, nii hea ja mõnus on, et ma peaaegu pimestun sellest nearatusest.

— Kohenda ennast, ma lähen pesen ta seni puhtaks...

Tema aga ümised rahutult:

— Vaata et sa — tasakesi... vaata...

See punane inimesetükk aga ei vajagi ettevaatlikkust: ta on pigistanud käe rusikasse ja lõugab ja lõugab, justkui noriks minuga tüli:

— Mina-a...mina-a...

— Sina, sina! Kuulata aga, vennas, kõvemini ennast, muidu kisuvad ligimised varsti pea otsast...

Eriti tõsiselt ja kõvasti kisendas ta siis, kui teda esimest kord kastis mere vahune laine, mis meid mõlemaid lustiliselt üle hoovas; pärast kui ma hakkasin ta rinda ja selga patsutama, seadis ta silmad pilule, lõi siplema ja kisendas lõikavalt, lained aga üksteise järele aina laksutasid teda.

— Mürista, poisu! Kisa, kuis hing anab...

Kui me temaga ema juurde tagasi tulime, lesis see jälle kinnisilmi ja huuli hammustades maas, emakoda välja ajavates krampides, kuid sellegi poolest kuulsin ma läbi hoigete ja ohkete ta kustuvat sosinat:

— Anna... Anna siia

— Küll jõuab ka...

— Anna ometi...

Ja värisevate, kobavate kätega vallandas jaki rinna pealt. Ma aitasin tal vabastada rinna, mille loodus määranud kahekümne lapse jaoks, panin ta sooja ihu külge lõugava inimese, kes kohe asjast aru sai ja vaiki jäi.

— Püha neitsi jumalaema, — hoigas ema võbisedes ja veeretas küljelt küljele oma salkuspead kaelkotil.

Ja äkki, tasa karjatades, jäi ta vaiki, siis jälle avanesid need lõpmata ilusad silmad — sünnitaja naisterahva pühad silmad, sinised, vaatavad nad sinisesse taevasse, nendes põleb ja suleb tänumeelne, rõõmulik naeratus; tõstes raske käe, veab ema pikkamisi ristitähe endale ja lapsele.

— Tänu sulle, püha jumalaema... oh, tänu sulle...

Silmad kustusid, vajusid laugude taha, ta vaikib — kaua, vaevalt hingates, ja äkki sõnab tugevnenud häälega, asjalikult:

— Tee, noormees, mu kott lahti...

Arutasin koti lahti, ta vaatas mu otsa teraselt, naeratas nõrgalt; näis kui oleks puna vaevalt märgatavalt lennanud üle ta higise otsa ja lohkus põskede.

— Mine veidiks eemale...

— Ärä sa liiga ennast pinguta...

— No, no mine-nd, mine...

Läksin lähemale põõsastikku. Süda nagu raugenud ja rinnus laulavad vaikselt mingisugused suurepäraseid laululinnud, ja see kõik — ühes sumbumata mere laksumisega — on nii hea, nii hea, et võiks kuulata aasta...

Kusagil lähedal suliseb oja — justkui jutustaks neiu sõbrannale omast kallimast...

Põõsaste üle kerkis pea — kollase rätiga, mis juba seotud, nagu tarvis.

— Ehee, vennikene, sa sead end litg vara jalule!

Hoides käega põõsa oksast, istus ta kui tühjaks imetud, ilma vere täpita hallis näos, päratud sinised järved silmade asemel ja sosistas hellastavalt:

— Vaata kuis magab...

Magas küll hästi, kuid minu arvates sugugi mitte paremini, kui teised lapsed, ja kui oligi vahet, siis oli see ümbruse süü: ta lamas heledate sügislehtede hunnikul, põõsa all, milliseid Orelli kubermangus ei kasva.

— Sa, ema, heidaks vähe puhkama...

— Ei seda või, — ütles ta, raputades pead kõhetu kaela otsas, — mul vaja edasi astuda, senna samasse...

— Otshemtshüri või?

— Senna jah. Meie omad on vist juba mitu versta ära käinud.

— Kuid kas sa siis käia võid?

— Aga jumalaema? Küll ta aitab...

No muidugi, kui nad kahekesi jumalagemaga, siis pole enam mis ütelda!

Ta vaatab põõsa alla väiksesse, pahaselt mossis näkku, silmist lahkeid helgeid sooje kiiri saates. Ta tõmbab keelega üle huulte ja siilib rinda aeglase käeliigutusega.

Mina teen tule üles, sean kivid kõrvuti, et teekannu üles panna.

— Nüüd, ema, külastan sind teega...

— Ai? Külasta jah... mul on rinnus kõik nagu kuivanud...

— Kas tuttavad jätsid sind maha, või kuidas?

— Ei noh, miks siis seda! Ma ise jäin maha, nemad olid veidi aurus, noh ja hea oligi, sest kuidas ma nende juures oleksin sellega valmis saanud...

Vaatas minu otsa, varjas küünarnukiga näo, siis sülitas suutäie verd ja naeratas häbelikult.

— Kas esimene laps sul?

— Esimene jah... Aga sina kes oled?

— Eks ikka inimene...

— Inimene muidugi! Kas naisemees?

— Pole seda au olnud...

— Valetad?

— Misjaoks?

Ta laskis silmad alla, mõttes.

— Aga kuidas sa siis naiste asja nii hästi tead?

Nüüd tuleb valetada. Ja ma valetasin:

— Olen selle peale õppinud. Student — ehk oled kuulnud?

— Kuis siis! Meil papi vanem poeg on ka student, papiks õpib tema...

— Noh mina olen ka üks sarnastest. Kuid ma lähen nüüd vee järele.

Naine kummardas pea poja poole, kuulatas — kas hingab ikka?

Siis vaatas merele.

— Oleks mul pesta tarvis, aga vesi on võõras... Mis vesi see on? Kibe ja soolane teine...

— Sa sellega pesegi — see on hea vesi!

— Tõesti?

— Tõesti. Ja soojem ka kui ojas, ojas aga siin — nii kui jää...

— Noh, sul muidugi parem teada...

Tukkudes, pea rinnale langetanud, sõitis abhaaslane sammu mööda; väiklane, üleni kõõlustest koosnev hobune vaatas kõrvi liigutades kõõrida meie poole ümmarguse musta silmaga — norsatas, ratsanik võpatas, valvsalt lõi püsti karvase nähkmuitsiga pea, vaatas ka pilguks meie poole ja lasi uuesti pea norgu.

— Küll on siin kentsakad inimesed ja hirmuäratava välimusega, — lausus naine tasa.

Ma läksin eemale. Kive mööda hüppab ja laulab veenire, selge ja elav kui elavhõbe, lustiliselt tantsivad temas sügisesed lehed — suurepärane! Pesin käed ja silmad puhtaks, võtsin kannutäie vett, lähen ja näen läbi põõsaste naine roomab, rahutult ümber piiludes, põlvili mööda maad, kive.

— Mis siis nüüd?

Ehmus lõi näost halliks ja peidab midagi enda alla, ma mõistsin kõik.

— Anna mulle, ma matan maha...

— Oi, kullake! Kuidas siis nõnda viisi? Sauna võõrusesse tuleks... põranda alla...

— Oota sa seda, kunas siia saun ehitatakse, mõtle ometi!

— Sul nali, aga ma — kardan! Mis siis, kui juhtub, et metsloom ära sööb ja... lapsease tuleb ometi mulda matta...

Pööras näo kõrvale ja ulatades mulle raske, toore kimbu, palub vaikselt häbelikult:

— Katsu, taeva pärast, kuidagi paremini... sügavamale... halasta mu poja peale...

...Kui tagasi läksin, nägin, et tuleb ta, vaarudes ja kätt ette välja sirutades, mere poolt, ta seelik oli puusani märg, nägu aga lõõnud veidi punetama ja nagu säraks seestpidi. Aitasin teda tuleni minna, ise imestavalt mõeldes:

— Milline härja jõud küll!

Siis jõime teed meega, kuna tema vaikse häällega päris:

— Kas õppimise nurka viskasid?

— Nurka.

— Jõid paljaks enese, või?

— Lõpulikult paljaks, emakene!

— Kae, missugune sina oled! Aga tead, ma ju mäletangi sind, juba Suhumis panin tähele kui sa ülemusega söögi pärast tülitseksid; ma siis kohe mõtlesin — näha et maruhoodid, kartust mitte põrmugi...

Ja isukalt keelega mett punsunud huultelt limpsades, aina kõõritas siniseid silmi põõsa alla, kus rahulikult magas nooremaist noorem Orelli kodanik.

— Teab kuidas tema elu läheb? — ohkas ta, mulle otsa vaadates. — Olid mulle abiks — selle eest aitäh... aga on see, hea või halb temale — kes teab...

Lõpetas söömise ja teejoomise, lõi risti ette ja kuni ma oma krimpeld kokku kogusin, tukkus ta, uniselt õõtsudes, mõtles millegist, uuesti ilmetuiks muutunud silmaga maha vahtides. Siis hakkas end püsti ajama.

— Kas tõesti lähedki juba?
 — Lähen.
 — Oi, vaata sa ette, emake!
 — Aga milleks siis jumalaema on?..
 Ulata laps siia!

— Las mina kannan teda...
 Vaidlesime veidi, ta andis järele ja läksime, kõrvuti, õlg õla vastu.

— Kui ma viimaks veel maha ei kuku, sõnas ta süüdlaselt naeratades ja toetas käe mu õlale.

Uus Venemaa kodanik, tundmata saatuse osaline, nohises mu kätel magades suurepäraselt. Laksus ja mühas meri, üleni

valgeis laastupitsides; sahisid põõsad ja sätendas pealelõunane päike.

Läksin tasakesi, ema ajuti seisatas sügavalt hingates, ajas pea sirgu, vaatas ringi — merele, metsale, mägedele, siis vaatas pojale näkku ja silmad, kannatuse pisaratega pestud silmad, olid jälle imepäraselt selged, öitsesid ja põlesid jälle põhjatu armastuse sinise leegina.

Kord peatudes sõnas ta:

— Issand, jumal! Kui hea on, kui hea! Nii aina lähedski, kas või ilma ääreni, pojake, kallike, aga kasvaks ja kasvaks aina vabaduses, ema rinna juures...

... Meri aga mühab ja mühab...

Mälestusi üle eestimaalisest ametiühingute esimesest kongressist

Tallinna Karja tänavale töolistemajasse valgus rahvast. Need olid saadikud, kes siia üleestimaalisel punaste ametiühingute esimesele kongressile olid sõitnud.

Olles huvitatud kongressi tööst, tõttasin ka mina varakult pealtkuulajana töolistemajasse. Eeskojas kohtasin seltsilisi Oskarit ja Elleni, kes nukrate nägudega seletasid, et ilma sissepääsutähtedeta pealtkuulama ei lasta.

Samal hetkel kuuldus meie selja taga seltsimees Hammeri hää: „Laske meie noored sisse, nendel on tarvis tingimata tutvuneda kongressi tööga, et kongressi otsuseid aidata ellu viia. Astusime rõdule, kuhu juba mõned pealtkuulajad olid kogunud.“

Rõdu äärele najatades vaatasime alla saali, mis punaste loosungitega ilustatud. Saal oli peaaegu täis, saadikute hulgas oli ka härrasmehi — sotsisid.

„Kongressil tuleb löömist, sest sotside esindajad võtavad kongressist osa, isegi proua Alma Ostra saab siin esinema,“ sõnas Hammer.

„Küll ta suu kinni lüüakse,“ vastas Oskar.

„Eks näe, kuidas saadikud sotside loba vastu võtavad. Teie aga olge siin ettevaatlikud, et kabude tähelepanu enda peale ei tõmba, ma lähen saali, seal oodatakse mind.“

Mõne minuti pärast paistsid ta läikivad prillid alt saalist punase riidega kaetud laua tagant, mille ümber saadikud olid kogunud.

Kõik istekohad olid juba saalis ära võetud, käis elav jutt saadikute vahel, kui

saali ilmus proua Alma Ostra¹ õhtukesk-kooli õpilase Pöllupüü saatel. Ta sammus saadikute poole pilku heitmata toolide ridade vahelt läbi, kus üks härra üles kargas ja kummardades oma tooli talle pakkus, mida Ostra peanoogutamisega vastu võttis, kuna härra Pöllupüü, kui alandlik teener ta lähedusesse püsti seisma jäi. Tööliste hulgas oli naerukihinat kuulda, mille peale proua Alma põlgavalt huuli krimpsutas.

Avati kongress. Saadikud seadsid oma kandidaadid juhatusse üles. Sotsid karjusid kõik ühest suust: „Alma Ostra“, kuid ta kandidatuur kukkus läbi. Juhatusse valiti häälteenamusega tõsised tööliste esindajad ja seltsimees Hammer kongressi esimeheks, kes kongressi päevakorra ette luges.

Mäletan, proua Alma nõudis mõne päevakorra punkti mahavõtmist ja seadis nende asemele uued punktid üles, kuid tööliste poolt esitatud päevakord võeti häälteenamusega vastu, mille peale sotsid proua Almaga eesotsas protesti avaldasid, mis tööliste hulgas ainult naeru tekitas.

Kuulati ära Viljandi, Paide ja Haapsalu ametiühingute esindajate aruanded. Kongressi viljarikast tööd segasid sotsid kohe algusest peale hüüete ja protestidega.

Keegi sabakuues härra, kes ennast kelderite ametiühingu liikmeks nimetas ja pealtkuulajana kongressil viibis — luges verstapikuse protestikirja ette, milles kongressi teguviisi hukka mõistis. Protestiks lahkus ta kongressilt, kutsudes teisi kel-

¹ Üks eesti sotside tähtsam esindaja.

nerite ametiühingu liikmeid enesele järg-nema.

Selle pika epistli peale kuuldus saalis vile ja hõikeid: „Lase aga jalga!“

„Sotside sabarakkused meil siin vaja ei ole!“

„See on kongressil viibijate vastu häbematus!“ kriiskas omakorda proua Alma.

„Prouade meelest on see häbematus, kui töölised omale õigusi nõuavad!“ hüüdis kellegi passihääl rõdult.

Juhatus kutsus kongressi korra juurde ja tööd jätkati endiselt.

Üles rõdule oli end politseinik poetanud, kes küsis: „Kes siin vahelehuüetega segab?“

„Siin ei sega keegi. Proua Ostra segab all saalis oma kisaga kongressi tööd,“ vastas keegi vanaldane naisterahvas.

„Näidake oma isikutunnistust!“ pörutas politseinik.

Rõdulolijad poetasid endid naisterahva ja politseiniku vahele, rõhudes peale, nii et naine sai taganeda uksest välja. Mõne minuti pärast ilmus ta ümberriietatult jälle tagasi.

Rõdulolijate tähelepanu pöördus jällegi kongressi tegevusele.

Aeg oli juba hiline, kui kongress selles päevaks töö lõpetas.

Väljudes kohtasime kongressi saadikut Harald Vennikast, kes oma nooruse peale vaatamata alati tõsine ja rõhutud meeleolus oli, kuid sel õhtul oli ta haruldaselt lõbus.

Meie küsimuse peale, et kuidas meeleolu on, vastas ta: „Sotsid on kibedas vihas, ajavad naeru peale. Ma olen kindel, et nad oma metsiku vihaga midagi välja haudivad... Vaatame mis homme päev toob.“

„Meil töölistel pole kaotada muud kui ahelad, aga võita terve maailm,“ rahustas Ellen.

„Homme olen mina trellide taga, ülehommeme sina,“ vastas Harald.

„Aga peale meie?“ küsis Ellen uurivalt Haraldile silmi vaadates.

„On võitjad“, vastas see rõhutades.

Meie lahkusime.

Järgmisel hommikul kell 10 olid kõik saadikud juba kohal ja kongress jätkas tööd. Kuulati ära teiste maakondade saadikute aruanded, peale selle algasid läbirääkimised.

Sotsid lahkusid protesteerides kongressilt, ainult proua Alma Ostra jäi oma kannupoisi härra Pöllupüuga, kes ta mantlit auklikult käevarrrel hoidis, kongressile.

Läbirääkimiste ajal võttis proua Alma

sõna, kuid saadikud vilistasid ta välja. Siis lahkus ta oma kannupoisi saatel, tööliste vile ja hõigete all saalist. Enne väljumist pööras ta saali ukse juures ümber ja sisistas läbi hammaste: „Seda peate veel tunda saama!“

„Sotsjuudaste teod on meil juba tuntud,“ hõikas Ellen rõdult.

Samal hetkel riivas teda seltsimees Hammeri hoiatav pilk.

Kuulutati lõuna vaheaeg. Saadikud ja pealtkuulajad lahkusid töolistemajast teadmise, et sotsid midagi välja plaanitsevad.

Peale lõunat, oma kaaselaniku, õhtukooli õpilase Lilliga töolistemajasse minnes, kohtasime Laulupeo tänaval härra Pöllupüüd.

Lilli küsis: „Kas töolistemaja pörand läks jalge all tuliseks, et nii kiiresti välja jooksite?“

„Teie jalge all lähevad varsti Tallinna tänavate kivid tuliseks,“ vastas see irooniliselt.

„Kas Seamäe rappa või?“ küsis Lilli pilkavalt.

„Leidub teisigi kohti,“ oli endine sapine vastus.

Kell neli olid kõik saadikud kohtadel ja kongress jätkas endiselt tööd.

Poole tunni pärast teatas keegi seltsimees, et töolistemaja on sõduritest ümber piiratud.

Saalis hakkas liikumine.

„Mitte enne resolutsiooni vastuvõtmist kohtadelt liikuda,“ kuuldus seltsimees Hammeri vali käskiv hääl. Ta tõusis toolile püsti ja hakkas sõjavastast resolutsiooni ette lugema.

Uksele ilmus ohvitser sõduritega ja kises: „Koosolek ära lõpetada!“ Hammer luges resolutsiooni edasi. Ohvitser läks mõne sõduriga koosoleku juhataja juurde ja kärkis jälle: „Kas kuulsite! Koosolek ära lõpetada!“

„Varsti lõpetame,“ vastas Hammer ja luges edasi.

Ohvitser tõmbas ta toolilt maha.

„Käed küljest!“ ütles Hammer ägeda liigutusega ja luges edasi.

Ohvitser tahtis resolutsiooni Hammeri käest ära kiskuda, kuid samal hetkel lõpetas see lugemise ning tõstis parema käe resolutsiooniga üles ja hüüdis: „Kes on selle resolutsiooni poolt, palun käed üles tõsta.“

Saadikud tõstavad käed.

„Kes vastu?“

Ühtegi kätt ei tõuse.

„Resolutsioon on ühelhäälel vastu võetud“, ütleb Hammer.

„Vait!“ kisendab ohvitser.

„Loen kongressi töö lõpetatuks, võite laiali minna,“ hüüab Hammer kõlaval häälel. Ohvitseri poole pöörates sõnab ta: „Härra ohvitser, nüüd on teil sõna.“

Kõik juhatuse liikmed võeti sealsamas vahi alla. Ukse peal hakati saadikute tokumente läbi vaatama. Osa saadikuid viidi välja ja saadeti sõdurite vahel politseisse, enamus jäeti töolistemaja saali vahi alla.

Üles rõdu uksele ilmus ka üks ohvitser sõduritega, kes pealtkuulajate tokumente järele vaatasid.

Lilli jooksis kohe, kui kuulda sai, et maja ümber piiratud, välja ja jäi üle tänava kangi all õunamüüja juurde seisma, Ellen poetas sõdurite vahelt tähelepanematu välja ja kadus, kuna meie kolmekesi — Agnes, mina ja üks noor seltsimees, kelle nime ei mäleta, viimasteks jääme. Meid saadeti sõdurite vahel Karja tänava piirkonnast välja ja lasti vabaks.

Hulkusime Karja tänava läheduses ringi, kuid ühtegi saadikut ei näinud. Halb aimus asus rinda. Kella 12 ajal läksime koju.

Välisukse juures seistes piirasid meid neli töriietes ja tahmaste nägudega meest ümber. Tahma alt välja paistvad näojooned lasid oletada, et neil töolistega midagi ühist ei ole.

Minule ja Agnesele näkku vaadates tähendas üks: „Teda nende hulgas ei ole.“

Eemaldusime nendest. Seltsimees sõnas: „Otsitakse Lillit.“

Saatsin Agnese seltsimehega ära ja läksin koju. Koputasin vastasoleva korteri uksele.

Vana naisterahvas, kes oma pimedat tütre seal elas, avas ukse, mille ta minu järele kiiresti sulges ja ütles: „Politseinik käis teie toakse taga ja tahtis ust sisse murda, aga majaperemees keelas, öeldes, et õõseks koju tulete.“

„Võti on Lilli käes, ma ei pääse tuppa.“

„Heida minu voodisse, küll ta homme õhtuks koju tuleb,“ sõnab ta, tütre juurde heites.

Sain aga voodisse heita, kui sammud koridori pealt kostsid ja uksele koputati.

„Kes seal on? küsis naisterahvas.“

„Kas västast korterielanikud on kodus käinud?“ küsis meesterahva hääl.

„Koridori peal on ühtelugu sammusid kuulda, ei mina tea kes need on, nemad või mõni muu.“

„Tehke uks lahti!“ kuuldus endine hääl.

„Mina vana inimene elan oma pimedat tütre siin ja kardan ust lahti teha, sest ma ei tea, kes teie olete.“

Sammud kadusid koridori pealt ja mõne minuti pärast paistsid varjud läbi akna.

Ma hüppasin voodist välja ja surusin enast akna kõrvale vastu seinale. Samal hetkel valgustati tuba taskulampidega ja aknast vahiti sisse.

Kui akna taga vaikseks jäi, riietusin ja hiilisin koridori. Tahtsin hoovi minna, kuid millegi pärast oli sel ööl hoovileviiv uks lukustatud. Läksin puukuuri ja pugedin sealt läbi akna hoovile, kus prügikastile astusin ja üle plangu teise maja hoovi ronisin. Seal majas olin kaasüürilisena elanud ja nende juures saatsin ka selle öö mööda.

Järgmisel hommikul sain kuulda, et öösel on politsei töolistes korterites läbiotsimisi toime pannud ja areteerinud neid, kes vähegi silmapaistvam tegelane oli. Ka kongressi saadikuid on rongile pandud ja ära saadetud, kuid keegi ei teadnud kuhu.

Naised, kellede mehed olid ära saadetud, kogusid kokku ja läksid siseministri Hellati juurde aru pärjama, kuhu mehed saadeti ja mispärast ära saadeti.

See võttis neid juuda lahkusega vastu ja pesi enese käed puhtaks, et tema pole selles süüdi, vaid töölised ise.

Järgmisel päeval kohtasin üht meie naabrimaja elanikku, kes seletas, et 26 kongressi saadikut on Isborski rabas maha lastud ja teised üle piiri saadetud, viimaste hulgas ka Lilli.

Härra Pöllupüü kelkis õhtukeskkoolis oma kaasõppurite vastu: „Töölised mõtlesid, et Alma Ostra seda häbemata ümberkäimist kongressil neile kinkima pidi, ta läks siseministri juurde, kes kohe selle häbematusse vastu abinõud tarvitusele võttis.“

Muidugi oli see kelkimine liialdatud. Asi ei olenenud mitte üksi Alma Ostrast, vaid kogu sõtside partei on Isborski veretöös süüdlane.

Isborski veretöö on üks jälgimatest Eesti kodanluse veretöödest. See mõrtsukatöö oli ammu enne esimest ametiühingute kongressi kavatsatud.

Viktor Kingissepp kirjutas 1919 aastal:

„Meie ütlesime: kaks kuud sepiitsesid sotsiaaltimukad töolistes paremate peade otsast löömise plaani, kuid peab ütleva, et see plaan veelgi varem oli! Kesknõukogu liikmed olid maikuu just-just trelidele tahha toimetatud ja kelmidevalitsus otsustas: ametiühisuste juhatuste liikmetelt ajapikendus võtta ja nad mobiliseerida! Tuletagem ainult meelde seda fakti, et seesama kelmide valitsus ütles nendesamade am. üh. tegelaste taskutes olevat vene kommunistidelt saadud neli miljonit, ja meile saab selgus, et see mobilisatsiooni käsk muud ei olnud, kui Taaveti kiri Joabile:

pange Uria kõige kangema tapluse kohta ja taganege temast, et teda maha lüüakse!

Maikuust on salamõrtsuka töö plaan pärit! Mobilisatsiooni ei saadetud täide, sest Tartu ametiühinglased ähvardasid sotsidele igavesti selja pöörata, kui neid Tallinna meeste pattude eest karistatakse.“

Kõik see näitab vastuvaidlemata, et Isborski veretöö plaan on pärit sotside parteist ja tema eesmärk oli: maha tappa kõige aktiivsemad revolutsiooniollused. Seda tõendab see asjaolu, et kongressi saadikuid väljasaadetute seas oli 75 inimest, väljasaadetute kongressi 29 inimest. Nii siis ei olnud siin põhjuseks ainult sõjavastase resolutsiooni poolt hääletamine, aga nagu juba tähendasin, laiemad ülesanded — paraliseerida revolutsioonilist tööliste liikumist. 102 seltsimehe hulgast, kes Venemaale väljasaatmisele olid määratud, eraldati välja grupp seltsimehi 25 inimest, peasjalikult kesknõukogu liikmeid, kõige vihasemaid

sotside vaenlasi. Seda 25 inimeselist gruppi oli kodanlusel ja sotsidel vaja tingimata hävitada.

Isborski mõrtsukate kindlakstegemine ei ole eesti töölikklassil raske. Isborski mõrtsukas oli eesti kodanlus ning selle veretöö peaarorganisatoriks oli eesti sotsiaaldemokraatlik partei.

Isborski jälgi veretöoga, kus lasti 25 paremat tööliste eesrinnavõitlejat maha, ei hukkunud, nagu soovisid ja unistasid kodanlus ja sotsid, Eesti tööliste revolutsiooniline liikumine. Võitlus läheb edasi Eestimaa Kommunistliku Partei juhtivusel kuni töölisteklass vabaneb jäädavalt ülekohutusest kurnajate ühiskonna korrast. See tund ei ole enam kaugete mägede taga.

„Nüüdsed ilma valitsejad — need on ajutised inimesed — ütles viimasel Kominterni VII kongressil sm. Dimitrov. — Proletariaat on tõelik homse päeva peremees kogu maailmas.“

Netty.

Tuleb lõpuks aru saada, et kõigist maailmas olevatest väärtuslikest kapitalidest on kõige väärtuslikumaks ja kõige otsustavamaks kapitaliks inimesed, kaadrid. Vaja aru saada, et meie praegustes tingimustes „kaadrid otsustavad kõik“. Kui meil on tööstuses, põllumajanduses, transpordil ja sõjaväes head ja arvukad kaadrid, — siis on meie riik äravõitmatu. Kui meil neid kaadreid ei ole, siis meie lonkame mõlemat jalga.

(Stalin)

Karjakasvatuse edu otsustavad inimesed

„Edasi“ kolhoosi karjaferm (Shabino külanõukogus, Krasnogvardeiski raioonis) organiseeriti 1931 a. Selle ajaga on karjaferm teinud suuri edusamme. Iga aasta täidab ferm loomakasvatuse plaani ja alati õigel ajal, riiginormid täidab isegi enne tähtaega.

Karjaferm on möödunud 4 aastaga loomade arvu poolest kasvanud ligi 100 prots. 1931 a. oli umbes 60 sarvlooma ja praegu 111, nendest 36 tõulooma. Samuti on suurenenud lüpsilehmade arv. 1932 a. oli 36 lehma, 1934 a. — 40 ja praegu 46 ning loota on, et 14 lehma veel käesoleval aastal lüpsma tulevad.

Iga aastaga kasvab ka karjafermi toodang. 1931 a. lüpseti 42,5 tonni piima.

1934 a. 78,8 tonni. Käesoleval aastal saab lüpsatud 92 tonni piima.

Kui keskmine lüps 1931 a. ühe lehma pealt oli 1180 liitrit, 1932 a. — 1332, 1933 a. — 1449 ja 1934 a. — 1713, siis käesoleval aastal karja brigaad võitleb selle eest, et keskmist lüpsi üle 2000 liitri saada. See on võimalik, sest juunikuus andsid lehmad keskmiselt 10 liitrit päevas piima ning karja hulgas on 7—8 lehma, kes 15—18 liitrit päevas annavad. Vaatamata sellele, et kari jõutoitu ei saanud, oli rasva protsent 3,6.

Ferm aitab omalt poolt ka uusi kolhoose. 1934 a. müüs kolhoosidele 13 vasikat. 1935 a. on juba müüdnud 14 vasikat ning aasta lõpuks müüakse veel 20 vasikat, nendest 10 tõuvasikat.

1935 a. nimetati Krasnogvardeiski raiooni poolt 4 karjafermi tõuloomade kasvandusteks. Nende hulgas ka „Edasi“ kolhoosi karjaferm.

„Edasi“ kolhoosi karjaferm on nii kolhoosile kui kolhoosnikkudele suureks sissetulekuallikaks. Kui 1931 a. sissetuleku summa oli 12000 rubla, ehk 45 prots. kolhoosi üldsissetuleku summast, siis 1934 a. andis ferm juba 35183 rubla, ehk 53,4 protsenti. Käesoleval aastal peab ferm plaani järele 44000 rubla ehk 54 prots. kolhoosi üldsissetulekust andma.

Mida paremini töötab karjaferm, seda rohkem saavad kolhoosnikud kergendust. Näiteks käesoleval aastal said „Edasi“ kolhoosi liikmed piimanormi kergendust 180 liitrit iga kolhoosniku lehma peale. Nii et 270 liitri asemele kolhoosnik annab riigile ainult 90 liitrit ehk $\frac{1}{3}$ piima normist. Liha normist annab „Edasi“ kolhoosnik riigile ainult 12 kgr. 25 kgr. asemel, s. o. vähem kui 50 protsenti. See on karjafermi hea töö ja õigeajalise plaani täitmise tagajärg.

Iga kolhoosnik tunneb ja saab aru sellest suurest riigi abist ja iga kolhoosnik on huvitatud karjafermi arenemisest. Ei saa olla head fermi ilma hoolsate inimesteta ja ilma hea heina- ja karjamaata. Selleks puhastas käesoleval aastal „Edasi“ kolhoos umbes 80 ha rägastikku ja 10 ha metsaheinamaad. Ristikheina oli kolhoosil külvatud 58 ha ja metsaheinamaad on 90 hektaari. Heinte puudust „Edasi“ kolhoosi loomadel ei ole.

Karjafermis pannakse suurt rõhku karjatalitajate peale. Sinna on ustavad inimesed pandud. Fermi juhataja sm. *Reinhold* seletab, et paremad kolhoosnikud peavad olema elava kolhoosi inventari valvajak, halbu töölisi neil fermis ei peeta. Tõesti on asi nii.

Paremaks lüpsjaks on sl. *Anna Nelk*, ta töötab karjafermis kolhoosi organiseerimisest peale. Tema peab loomad puhtad. Vasikad on vasikakasvatatajale kõik elusalt üle antud. Sl. *Nelk* on 4 aastat töötanud ilma töölt puudumiseta. Iga aasta on ta raha ja saadustega premeeritud.

Hästi töötab ka sl. *Anastasia Grigorjeva*.

Paremaks vasikakasvatatajaks on sl. *Anna Jääseva*. Tema 3-aastase töö juures fermis ei ole ühtegi vasika otsaamist.

Hea talituse tagajärg on see, et vasika päevane juurdekasv on tõstetud 650 grammi. Sl. *A. Jääseva* hoole all on 35 vasikat. Tema saab kuus ligikaudu 50 tööpäeva.

Karjane sm. *Peeter Potsharov* töötab fermis karjasena 1931 a. Tema hoolitseb loomade eest eeskujulikult. Loomad on alati söönud ja hästi hoitud. Selle eest on teda iga aasta premeeritud.

„Edasi“ kolhoosi juhatus hindab head tööd. Käesoleval aastal kolhoosi juhatus otsustas igat lüpsjat ja vasikakasvatajat vasikaga premeerida, kui nad endi vastutusele kinnitatud lehmade vasikad elusalt üle annavad ehk tähtjaks üles kasvatavad. Praegu on kõik vasikad alal hoitud. Nii siis vasikaga premeerimise kandidaatideks on kõik neli lüpsjat sl.-d *A. Nelk*, *M. Pitka*, *M. Apas*, *A. Grigorjeva* ja vasikakasvataja sl. *A. Jääseva*.

Fermi juhataja sm. *R. Reinhold* näitab oma isikliku eeskujuga, kuidas on tarvis töötada. Ta peab järjekindlalt fermi töölistega valmistusnõupidamisi, kuidas paremaid tagajärgi saada.

„Edasi“ kolhoosi karjaferm astus üleliidulisse võistlusse ja täidab enamlikult oma peale võetud ülesanded.

H. Nabel.

Varustame Leningradi oblastit oma kasvatatud õunte ja marjadega

Juulikuu keskpäevane päike põletas kuumalt, kui metsast lagedale jõudsin, kust tolmune hall tee loogeldes põldude vahele viis.

Ristikheina põllul tärises niidumasin, mida kaks läikivat kõrvi vedasid.

„Nöö, astuge kiiremalt!“ sõnas masinajuht hobustele, kes ristikheina püüdsid nälbata. „Ega te näljas pole, — töötame kiiresti normi välja, küll siis puhkame“,

rääkis ta meelitades nagu lastele, ise pilku metsa poole saates, kust must äiksepilv, kui kaljurüngas lähemale nihkus.

Eemal sibasid heledais riideis naiskolhoosnikud heinahunnikute vahel. Seljatäis seljatäie järele ladusid nende nobedad käd heinu saadu. Tihtigi pöördusid nende pilgud lähemale hõljuva musta pilve poole, millest juba valgunood läbi sähvisid. See kiirustas neid veel enam, — joostes rüttasid

nad heinakaarte ja saadude vahet, et viimase kuiva kõrre hunnikusse panna.

Ka mina kiirustasin sammusid, et mitte vihma kätte jääda. Peagi jõudsin Aruküla kolhoosi põldude vahele, kuhu pärnade ja õunapuude vahelt Aruküla külanõukogu kahekordne maja paistis, mis siinpool küla otsas asus.

Natukene maad eemal põllu ääres seis- sis pooleli ehitatud avar kolhoosi karjalaut, mille valgendavad sarikad igatsusega töölisi ootasid, et vihma käest katuse alla saada.

Külanõukogu ümbrus oli vaikne. Ühtegi elavat hinge polnud näha peale halli kirju kassi, kes õue peal istus ja käppa lakkus.

Ma astusin aeda, mis seisis metsikuna ja mahajäetuna, kus loomade teerajad läbi käisid.

Surutud meelel vaatlisin neid vanu haralisi õunapuid, millede tüvesid ümbritsesid ohakate ja nõgeste mets, aga selle peale vaatamata nõretasid oksad pisitillukestest õuntest. Veel nukramaks läks meel, kui vaatlisin sõstra- ja tikerberipöösaid, mis endi oksid ohakate seest välja sirutasid, ja marjakobaratega näitasid, et nad võivad rikkalikku saaki anda, kui neid umbrohust puhastatakse ja nende eest hoolt kantakse.

Selle rikkaliku, kuid hooletusesse jäetud aia sisse poetas ennast külanõukogu otsas olev vana ühekordne ehitus oma tolmunud akendega, milles koolimaja ruumid asusid.

See metsik aed ja mahajäetud maja sarnanesid teineteisele ja igatsesid tööliste käsi nagu pooleliehitatud lautki.

Õhtul naiskolhoosnikkudega juttu ajades kuulsin, et see aed külanõukogule kuulub.

„Kui palju külanõukogu sellest sissetulekut saab“ — küsisin ma nende jutu vahele.

„Mitte kopikatki, — sest marjad ja õunad tassitakse pooltoorelt juba ära.“

Oblasti parteikomitee ja oblasti täidesaatekomitee otsus on: „Kõik marja- ja õunapuuaiad korda seada ning aiandust arendada, et sellega varustada Leningradi oblastit oma õunte ja marjadega“. Kas selle otsuse peale siin tähelepanu pole pööratud?

„Ei siin hooli sellest keegi. Kevadel, kui sm. Keis siia külanõukogu esimeheks tuli, lubas ta aia ümber teha, puude ja põõsaste eest hoolitsemise hakata, kuid see jäi lubaduseks.“

„Aga kas teie ise pole seda küsimust üles tõstnud?“ — küsin ma naiseltsilistelt.

„Oleme rääkinud, aga kes seda tähele paneb,“ oli veidi nukker vastus.

„See aed annaks head raha, kui ta eest hoolt kanda, mille eest võiks koolimaja korda seada,“ sõnas koolinõukogu liige.

„Kui paari kolme aasta õunte ja marjade eest saadud raha kokku koguda, võib ka uue koolimaja üles ehitada“, sõnas teine.

Sellest jutuaamisest selgus, et oblastikomitee otsused olid läbi töötamata, mis- pärast ka tööd pole õieti organiseeritud.

Järgmisel päeval põldudel käies pais- tis silma ka see, et ÜK(e)P Keskkomitee juunipleenumi otsuste täitmine oli nõrk. Osa juurvilja oli rohu sees, silot polnud ühtegi tonni tehtud.

Tähtsate naiskolhoosnikkudega juttu ajades kuulsin ma järgmist:

„Kui kõik kolhoosnikud aktiivselt töö- l käiksid nagu meie, siis oleks kolhoosi töö korras ja meie sammuksime jõukuse poole, aga osa naiskolhoosnikke istub kodu ja osa vaatavad töö juures, kuidas päev õhtusse saab.“

„Kas teine heinateobrigaad pole lülidesse jaotatud?“

„Ei.“

Küsin nende arvamist kolhoosi juhatuse kohta.

„Algusest saadik on juhtivus meie kolhoosis nõrk olnud. Möödunud aastal oli kolhoosi esimeheks Pihlakas, tugev viina- võtja mees, raiskas kolhoosi raha ära, mille tagajärjel meie tööstuspäevade peale kopikatki ei saanud. Tänavu on sm. Kolberg esimees ja olukord on veidi paranenud, oleme möödunud aasta raha osa kätte saanud. Ka karjalauta hakati ehitama, kuid siiski ei ole see veel nii nagu peaks olema. Külanõukogu sektsioonid ei tööta, sellepärast ongi meie töös puudused. Ainult karjafermi töö on meil korras. Kui karjalaut valmis saab, siis võib karjast suu- remat sissetulekut saada.“

Üks eesrindlane naiskolhoosnik rääkis: „Teised kolhoosid sammuvad kiiresti jõu- kuse poole. Minu õde on Kalmuse nime- lises kolhoosis, millestki ei ole seal puu- dus, tööpäevade peale saab nii palju vilja, et kasvatab omale suured sead, ka raha saab. On terve perekonnaga hästi riietatud. Nii muutuvad ka Simiititsa kolhoosnikud jõukateks, kuna meie ühe koha peal tam- mume.“

Mulle meeldus sm. Stalini poolt üles- seatud loosung:

„Kaadrid otsustavad kõik!“ Kui külanõu- kogu ja kolhoosi juhtivuses head organisaa-

Seltsiline Lifschits kino-inseneride instituudist „Elu“ kolhoosis (Ossipovi külanõukogus) lastesõime tööd järele vaatamas.

torid on, kes partei ja valitsuse otsuste järgi tööd õieti organiseerivad, siis muutuvad kolhoosid enamlikkudeks ja kolhoosnikud jõukateks.

Aruküla külanõukogul ja kolhoosi esimeestel tuleb partei ja valitsuse otsuste läbitöötamist hulkade seas tõsisemalt organiseerida, sellegi tõsta ka oma tööd ja kasvatada kolhoosis uusi kaadreid. See

aitab muuta kõik metsikud viljapuuaiad ja põllud kultuurseteks, mis külanõukogule ja kolhoosile head sissetulekut annavad ja võimaldab uusi viljapuuae luua. Sellega täidaks kolhoos ja külanõukogu oblasti parteikomitee ja oblasti täidesaatekomitee otsust: varustada Leningradi oblastit oma oblastis kasvatatud õunte ja marjadega.

Netty.

Mis on brutselloos ja kuidas seda haigust ära hoida

Iga aasta meie karjakasvatuse majapidamised — sovhoosid ja kolhoosid — kannavad brutselloosi läbi suuri kahjusid. „Kergem on haigust ära hoida, kui seda arstida“ — see on nõukogude arstiteaduse põhiseadus. Kergem on brutselloosi ära hoida, kui välja arstida.

Brutselloosi jäävad haigeks lambad, suured sarvloomad, kitsed ja sead. See on

väga nakkav haigus. Tema tagajärjel ilmuvad tihtilugu hulgalised loote äraviskamised ja loomade ahtsus.

Brutselloosi nakkust tekitab mikroob (pisik) brutsell. Sattunud looma organismi, mikroobid paljunevad ja tungivad vere kaudu emakasse. Emakas tekib põletik, tiined loomad ei saa loodet lõpuni kanda ja sünnib abort (loote äraviskamine).

Mõned brutselloosihaiged loomad ei viska loodet ära, vaid sünnitavad täiesti ehk peaaegu lõpuni kantud järglased, kuid sündinud vasikad ehk talled on väga nõrgad, varsti hakkavad kiratsema ja käravad.

Brutselloosi mikroobid on väga visa eluga. Kuses elavad nad 20 päeva, vees — 70 päeva, kuivas mullas — 40 päeva ja niiskes mullas — kuni 72 päeva. Loomade nahal, karvades, samuti ka inimese riietel võivad nad elus püsida terve kuu. Vedelikus, mis abordi ajal emakast välja voolab, sisaldub määratu suur hulk brutselloosi mikroobe. Mikroobide eristamine kestab 2—3 kuud pärast aborti edasi.

Brutselloos on kardetav ka inimese tervisele. Brutselloosi käik on inimesel väga raske. Inimesed jäävad nõrgaks, väsivad ruttu, pea tugevasti valutab, murrab käsi ja jalgu, samuti kui jooksja korral. Tihti on palavik, paha söögiisu, kõhu ummistus ja valud kõhus. Nahal ilmuvad vistrikud, juuksed langevad maha, küüned muutuvad apraks.

Kuidas on võimalik selle kardetava haiguse ilmumist ära hoida? Kõigepealt loomi, keda omandatakse teistelt majapidamistelt, peab loomaarst hoolikalt läbi vaatama. Paljudel juhustel korraldatakse erilist vere uurimist laboratooriumides. Uurimise alla peavad saama võetud mitte üksnes emased, vaid ka isased suguloomad, sest paarimise ajal võivad nad nakatist tervetele loomadele edasi anda.

Iga kolhooside PKF ja SKF peab ehitama erilised isolaatorid. Loomi, kellel enneaegse sünnitamise tunnused on, peavad viibimata neisse isolaatoritesse asetamaja seal loomaarsti vaatlusi pidama, kuni neil eristus emakast ära jääb (mitte vähem kaht nädalat).

Aborteerinud loomi vaja arstida nende suguosade loputamisega nõrkade desinfitseerivate ainete lahustega. Kõige sagedamini tarvitatakse soojavõitu sooda lahust (1—2 protsendiline) ja mangaanhapu-kaaliumi lahust (0,5 protsendiline). Loputamist korraldatakse erilise irrigaatori (haavaduschi) abil, mille kummtoru pistetakse sügavale suguoossa (kuni emakani). Esialgu loputatakse emakat 1—2 korda päevas, aga pärastpoole iga 2—3 päeva tagant. Arstimine lõpetatakse siis, kui eristu-

sed seisma jäänud. Aborteeritud loode, ta kest ja aluspõhk vaja ära põletada ehk sügavale maa sisse mätta, enne seda nad kreoliiniga ehk mingisuguse teise desinfitseeriva ainega üle valanud.

Kui abort (enneaegne sünnitamine) sündis loomade ühisruumis, tulevad kõik aborteerinud loomad sellest ruumist välja viia, koht, kus loomad seisid, hoolikalt ära puhastada, kreoliini lahusega ehk lubjaga hästi läbi desinfitseerida, et aborteerinud loomade poolt eristatud brutselloosi mikroobid ei nakataks teisi loomi.

Siiski vaja meeles pidada, et aborte võib olla loomadel mitte üksnes brutselloosist, vaid ka teistel põhjustel: tõukamisest, pahast toidust, lõõmisest jne.

Et täiesti veenduda selles, et abort sündis brutselloosi tagajärjel, vaja korraldada eriline aborteerinud loomade vere uurimine, samuti ka äravisatud loode uurimine laboratooriumis.

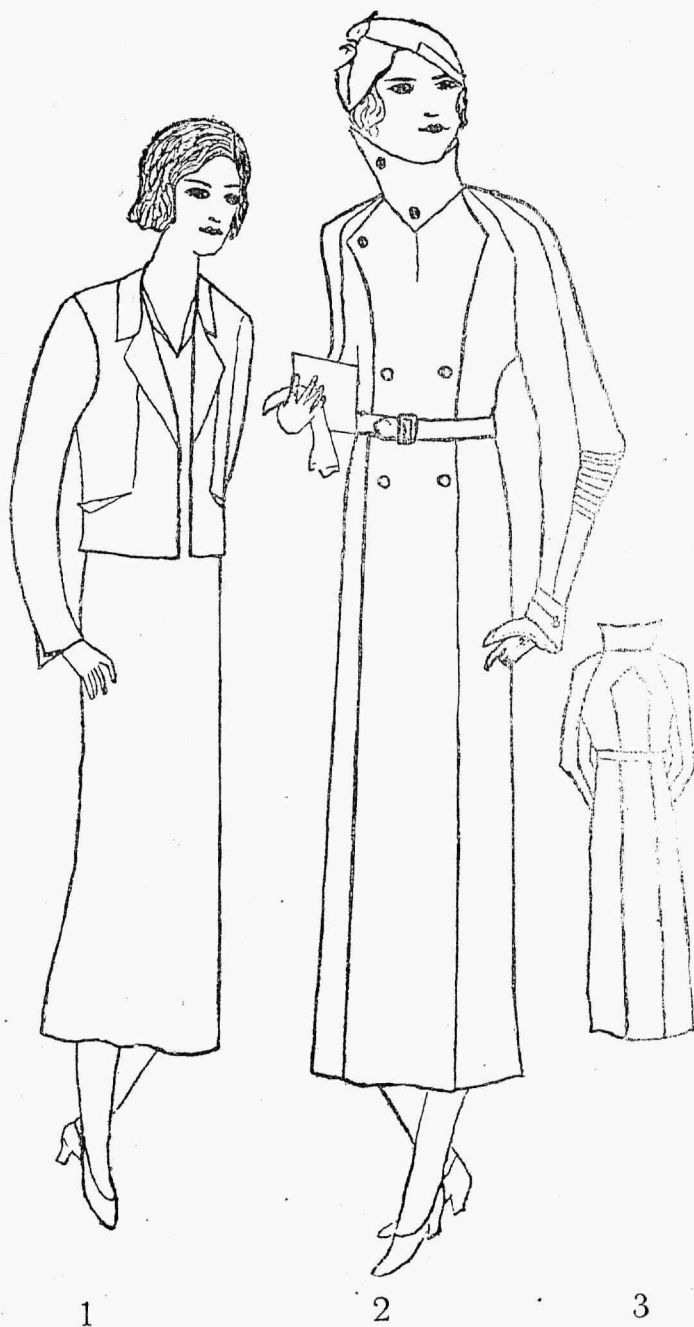
Mitte kõik brutselloosihaiged loomad ei aborteerid. Mõned sünnitavad loomulikult. Seepärast kõik noored loomad, kes sündinud haigetest loomadest, vaja kasvatada emadest eraldi. Neid noori loomi vaja joota kunstlikult tervete emade piimaga.

Mustus, sõnniku kogumine, mustunud aluspõhk, korrapäratu karjalautade koristamine, ruumi puudus, valguse puudulikkus ruumides, — kõik see loob tingimused, soodustab loomade ja neid talitavate inimeste nakatumist brutselloosi mikroobidest.

Iga lüpsja, seakarjane, lambur peab järele vaatama, et karjalaudad saaksid puhtalt koristatud, desinfitseeritud. Vaja sagedasti käsi pesta, milgil tingimusel ei tule pesemata kätega söömä hakata, sest kõige sagedamini satuvad brutselloosi mikroobid suu kaudu inimese organismi.

Kõik töölised peavad olema varustatud seebi ja desinfitseerivate ainetega käte desinfitseerimiseks ja eriliste kuubedega karjatalitamiseks. Aborteerinud brutselloosihaigete loomadega töötamisel on parem kumm-sõrmkindad kätte panna.

Igaühe isiklik ettevaatus, kes töötab haigete, brutselloosis kahtlaste loomadega, puhtus loomade ruumides — need on peamised ja kõige tarvilikumad tingimused haiguste ärahoidmiseks inimeste ja loomade keskel.

MOED

1. KOSTÜÜM
2. SÜGISPALIT
3. SÜGISPALIT (seljatagant)

„Ajakirjandus peab kasvama mitte üksi iga päevaga, vaid iga tunniga, — sest ta on meie partei kõige teravam ja kõige tugevam sõjariist.“

J. STALIN

ÜK(e)P KESKKOMITEE JA LENINGRADI OBLASTIKOMITEE HÄÄLEKANDJA

E D A S I

Tellimise hind: 1 kuu peale 75 kop., 3 kuu peale 2 rbl. 25 kop., 6 kuu peale 4 r. 50 kop., 12 kuu peale 9 rbl.

NÕUKOGUDE KIRJANIKKUDE LIIDU LENINGRADI OSAKONNA HÄÄLEKANDJA, KIRJANDUSE JA KUNSTI KUUKIRI

L E E G I D

Tellimise hind: 1 kuu peale 75 kop., 3 kuu peale 2 rbl. 25 kop., 6 kuu peale 4 rbl. 50 kop., 12 kuu peale 9 rbl.

MASSILINE NAISTE KUUKIRI

NAISTÖÖLINE JA NAISKOLHOOSNIK

Tellimise hind: 1 kuu peale 30 kop., 3 kuu peale 90 kop., 6 kuu peale 1 rbl. 80 kop., 12 kuu peale 3 rbl. 60 kop.

POLIITILINE KUUKIRI

KLASSIVÕITLUS

Tellimise hind: 1 kuu peale 75 kop., 3 kuu peale 2 rbl. 25 kop., 6 kuu peale 4 rbl. 50 kop., 12 kuu peale 9 rbl.

Vastutav toimetaja: S. Allermann.

Tehniline toimetaja: V. Sander.

Väljaanne nr. 410. Lõdumisele antud 11/IX 1935. Trükkimiseks alla kirjutatud 10/X 1935. Paber 72×110. Autorip. 4¹/₄. Trükip. 2. 1 p. 85 680 trükit. Tiüdt. üldse 171 360. Lengorlit 26 284. Tir. 800 eks. Tõõ nr. 7900. „Külvaja“ trükkoda, Leningrad, 31, Dsershinski uul. № 49.

„РАБОТНИЦА И КОЛХОЗНИЦА“ № 8-9 (75-6)

Ежемесячный журнал на эстонском языке

101841

Издательское Товарищество Иностраных Рабочих в СССР, Ленинград, 141, Апраксин пер. № 2
Välismaatöölise Kirjastusühisus NSV Liidus, Leningrad, 141, Apraksini põikuul. № 2

Hind 60 kop.
EESTI

RAHVUSRAAMATUKOGU
AR

Ц. 198-77

Акт № 117

Вкладыш л. _____